

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»»

Кафедра міжнародних відносин та журналістики
Спеціальність 061 «Журналістика»

Бакалаврська дипломна робота

(проект)

на тему:

ЖАНРОВІ МОДИФІКАЦІЇ РЕПОРТАЖУ В СУЧАСНИХ МЕДІА

студентка, групи

Науковий керівник:

Заступник завідувача кафедри
міжнародних відносин та журналістики
(науковий ступінь, вчене звання або посада)

Рижих Анастасія Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові)

Момот Неля Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові)

(підпис студента)

(Дата)

(Підпис)

Попередній захист:

(Висновок: «До захисту в Екзаменаційній комісії»)

Завідувач кафедри

(Підпис)

(Прізвище, ініціали)

(Дата)

Київ – 2025 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖАНРОВИХ МОДИФІКАЦІЙ РЕПОРТАЖУ У МЕДІА	6
1.1. Стан наукової розробки теми	6
1.2. Огляд дефініцій основних термінів, що стосуються теми дослідження. 10	
1.3. Аналіз наукових підходів щодо призначення та жанрів репортажу у медіа.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМАТУ РЕПОРТАЖУ У ОНЛАЙН-МЕДІА (НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ «РАДІО СВОБОДА» ТА «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»)	26
2.1. Характеристика напрямів діяльності медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда».	26
2.2. Аналіз форматів репортажів у досліджуваних медіа.	34
2.3. Роль репортажів у формуванні громадської думки та політичної участі. 39	
РОЗДІЛ 3. АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ РЕПОРТАЖІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ МЕДІАСЕРЕДОВИЩА.....	49
3.1. Трансформація жанру репортажу в умовах глобалізації та розвитку технологій.	49
3.2. Пропозиції щодо використання репортажу в українських інтернет-медіа.....	56
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ВСТУП

Актуальність дослідження жанрових модифікацій репортажу в сучасних медіа зумовлена швидкими змінами у медіапросторі, які викликані розвитком цифрових технологій та впливом нових форматів комунікації. Репортаж, як традиційний жанр журналістики, змінюється завдяки інтеграції мультимедійних елементів, наприклад, відео, аудіо та інфографіки, що дозволяє більш ефективно передавати інформацію та залучати аудиторію. Окрім цього, нові платформи: соціальні мережі та інтернет-ресурси, змінюють способи подачі новин і формують нові вимоги до журналістської практики. Враховуючи зростання ролі інтернет-журналістики, необхідно дослідити, як адаптація жанру репортажу до нових технологій змінює його функціональність та взаємодію з аудиторією. Зокрема, важливо вивчити, як ці зміни впливають на об'єктивність, достовірність та етичність інформації в умовах глобалізації медіапростору. Тема є актуальною для розуміння еволюції журналістики у вимірі сучасних тенденцій і можливостей цифрової ери.

Мета роботи – аналіз жанрових модифікацій репортажу в умовах сучасного інформаційного простору.

Реалізація поставленої мети зумовила вирішення наступних **завдань дослідження:**

- з'ясувати стан наукової розробки теми;
- охарактеризувати дефініції основних термінів, що стосуються теми дослідження;
- проаналізувати наукові підходи щодо призначення та жанрів репортажу у медіа;
- охарактеризувати напрями діяльності медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда»;
- вивчити формати репортажів у досліджуваних медіа;
- дослідити роль репортажів у формуванні громадської думки та політичної свідомості;

- висвітлити особливості трансформації жанру репортажу в умовах глобалізації та розвитку технологій;
- окреслити пропозиції щодо використання репортажу в українських інтернет-медіа.

Об'єктом дослідження є жанрові модифікації репортажу в сучасних медіа.

Предметом дослідження є вплив цифрових технологій, а також нових форматів комунікації на трансформацію жанру репортажу в медіапросторі.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано такі загальнонаукові методи дослідження:

- аналізу та синтезу – використано при аналізі теоретичних засад дослідження жанрових модифікацій репортажу у медіа;
- системний метод – застосовано при аналізі специфіки використання репортажу у онлайн-медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда»;
- метод конкретизації – був корисним при дослідженні актуальних тенденцій використання репортажів у сучасних умовах розвитку медіасередовища;
- метод узагальнення – цей метод використано при формулюванні загальних висновків та перспектив подальших досліджень теми кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в аналізі жанрових модифікацій репортажу в умовах цифрових трансформацій, а також у визначенні впливу новітніх технологій, зокрема, віртуальної та доповненої реальності, на зміну традиційних форм журналістики. На основі теоретичного матеріалу кваліфікаційної роботи виокремлено пропозиції щодо використання репортажу в українських інтернет-медіа.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання матеріалів дослідження для покращення якості репортажів в українських медіа, зокрема, завдяки впровадженню інтерактивних та мультимедійних форматів. Матеріали кваліфікаційної роботи можуть бути

корисними для медіаорганізацій у розробці нових стратегій контенту, що відповідають вимогам сучасних технологічних тенденцій і потребам аудиторії.

Структура кваліфікаційної роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить – 81 сторінку, список використаних джерел нараховує – 99 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖАНРОВИХ МОДИФІКАЦІЙ РЕПОРТАЖУ У МЕДІА

1.1. Стан наукової розробки теми.

Дослідження жанрових модифікацій репортажу у медіа є важливим напрямом сучасної журналістики. З розвитком новітніх технологій та інтернет-платформ змінилися не лише форми подачі інформації, а й самі жанри, зокрема репортаж. Вивчення змін у структурі та змісті репортажу дозволяє краще зрозуміти механізми медіапродукції та взаємодію з аудиторією. Дослідження цієї проблеми сприяє розвитку теорії медіакомунікацій та практики журналістики в умовах цифровізації.

Проблема теоретичних основ дослідження жанрових модифікацій репортажу у медіа розкрита у працях В. Здоровеги [31], І. Михайлина [50], Т. Жихаревої [28], О. Гирби [18], Д. Григораши [22] та ін. У своїх працях науковці розглядають сутність поняття «репортаж», досліджують його роль та призначення у вимірі сучасних медіакомунікацій.

У статті О. Бикової «Специфіка роботи репортера в друкованих ЗМІ» [8] проаналізовано особливості роботи газетного репортера, що поєднує два основні аспекти діяльності – збір новин та написання матеріалу. Авторка підкреслює, що кожен репортаж повинен відображати авторську індивідуальність. Майстерність журналіста проявляється в умінні композиційно побудувати текст, вибрати найбільш виразні художні засоби для детального і яскравого зображення події чи явища. Окрему увагу дослідниця приділяє літературним навичкам журналіста, які проявляються в умінні використовувати метафори, несподівані асоціації та сюжетні повороти, а також активно застосовувати багатство мови.

І. Слоневська у роботі «Визначення поняття наративу та його характеристик» [77] поняття наративу, яке є недостатньо дослідженим у сучасній науці. Авторка розглядає роботи різних вчених, що займаються виокремленням характеристик та визначенням самого поняття наративу. В результаті аналізу

дослідниця виділяє найбільш значущі та доцільні характеристики наративу, на їхню думку, що дозволяють зрозуміти його природу та роль у різних наукових та практичних сферах.

Посібник «Мистецтво телевізійного репортажу» [47] авторства А. Лісневської охоплює основні напрями створення ефективних телевізійних репортажів. Авторка зосереджує увагу на важливості поєднання журналістської майстерності з творчим підходом для створення захоплюючих і інформативних матеріалів. У посібнику розглядаються методи збору інформації, організація зйомок, а також мистецтво побудови сюжету. Окремо висвітлено питання етики та відповідальності в процесі створення репортажів.

У науковому доробку Т. Жихаревої на тему «Специфіка історичного репортажу: теоретичний аспект» [28] проаналізовано особливості створення історичних репортажів, зокрема зосереджено увагу на їх відмінностях від інших жанрів журналістики. Авторка досліджує роль документальних фактів, використання архівних матеріалів та важливість точності в передачі історичних подій. Окрема увага приділяється етичним питанням, зокрема об'єктивності та дотриманню правди у відображенні минулого. Стаття розглядає різні підходи до адаптації історії для масового сприйняття, а також використання наративних технік для залучення аудиторії.

Стаття «Специфіка висвітлення спортивного репортажу» [36] авторства О. Колупаєвої аналізує основні принципи та методи створення спортивних репортажів у сучасних медіа. Авторка підкреслює важливість точності, швидкості та емоційності в подачі спортивних подій, зосереджує увагу на використанні візуальних і текстових засобів для передачі динаміки подій. Окрема увага приділяється етичним аспектам, зокрема, об'єктивності і справедливості у висвітленні результатів змагань. Стаття також досліджує роль коментарів та інтерв'ю з учасниками спортивних подій, а також технологічні новинки, що полегшують створення спортивних репортажів.

М. Вороновою у праці «Функції, принципи та форми політичної журналістики» [16] досліджено функції політичної журналістики, проаналізовано

основні принципи та форми її реалізації. Авторка приділяє увагу найпоширенішим жанрам політичної журналістики, що використовуються як у вітчизняних, так і у світових виданнях. Окремо розглядається жанр політичного портрета, його різновиди та специфіка використання цього жанру для створення образу політичних діячів. Стаття також зосереджує увагу на впливі політичного контексту на форму подачі інформації та жанрові інновації.

Тема актуальних тенденцій використання репортажів у сучасних умовах розвитку медіасередовища стала об'єктом наукових розвідок для Х. Вербицької [14], О. Гресько [21], Г. Синоруб [74-75], Т. Гиріної [17] та ін. У цих роботах науковці досліджують особливості трансформації жанру репортажу у вимірі розвитку ІТ-технологій та поширення глобалізаційних процесів.

У статті Г. Синоруб «Мобільні технології та сучасний медіатекст» [74] проаналізовано специфіку використання мобільних технологій у медіа та їх вплив на сучасну журналістику. Особливу увагу приділено основним форматам і жанрам, які активно застосовуються в мобільній журналістиці, зокрема новини, репортажі, блоги та соціальні мережі. В рамках емпіричного дослідження виявлено переваги мобільних технологій, зокрема, швидкість передачі інформації, доступність для широкого загалу та мобільність журналістів. Також виокремлено недоліки, серед яких обмеження у якості контенту та можливі проблеми з перевіркою достовірності інформації. Авторка підкреслює перспективи розвитку мобільної журналістики, зокрема, у вимірі інтеграції новітніх технологій та збільшення впливу мобільних платформ на медіапростір.

Вивчаючи можливості штучного інтелекту в журналістиці, О. Васьківська зазначає, що його впровадження в медіа-сферу має як позитивні, так і негативні аспекти. Використання автоматизованих інтелектуальних систем вже активно застосовується в міжнародних ЗМІ, що дозволяє оптимізувати роботу журналістів, спрощує збір та обробку великих обсягів інформації, сприяє персоналізації контенту та швидкому розміщенню матеріалів на різних платформах. В Україні технологія штучного інтелекту лише починає набирати популярності і перебуває на початковому етапі розвитку, що зумовлено, зокрема,

недостатнім фінансуванням у цій сфері. Однак у міру розвитку суспільства та зростання інформаційного потоку, штучний інтелект буде вдосконалюватися, що поставить перед майбутніми журналістами нові труднощі та загрози [13].

У статті В. Рябічева «Мультимедіа в інтернет-журналістиці» [72] розглянуто роль мультимедіа в інтернет-журналістиці, що значно змінила традиційні підходи до створення та подання інформації. Автор аналізує різноманітні формати мультимедійних матеріалів, що включають текст, відео, аудіо та інтерактивні елементи, які використовуються для залучення аудиторії та підвищення ефективності комунікації. Особливу увагу приділено тому, як мультимедійний контент дозволяє створювати більш динамічні та емоційно заряджені історії. Визначено основні переваги використання мультимедійних засобів, зокрема, покращення доступності інформації та взаємодія з аудиторією. У статті також розглядаються проблеми, які виникають при інтеграції мультимедіа в журналістику, та перспективи розвитку цього напрямку.

У статті О. Васьківської «Сучасний стан та перспективи розвитку соціальних мереж як платформи для журналістської діяльності» [12] аналізується вплив інтернету та соціальних мереж на роботу журналістів, що значно розширили можливості для пошуку, перевірки та публікації інформації на таких популярних платформах, як «Фейсбук», «Інстаграм» і «Телеграм». Особлива увага приділяється функціональним можливостям цих мереж для створення та поширення медійного контенту. Особливо розглядається роль самопросування журналіста в цих мережах, що допомагає встановлювати професійні контакти та знаходити нові ідеї для публікацій. Використання соціальних мереж сприяє створенню більш якісних та цікавих матеріалів, що доповнюються фотографіями, відео та інфографікою для кращого сприйняття аудиторією.

Як стверджує Т. Радута у роботі «Технології доповненої та віртуальної реальності в DIGITAL-медіа», у вимірі створення digital-медіа важливим є дотримання сучасних тенденцій та трендів у журналістиці. Однією з таких тенденцій є інтеграція технологій віртуальної та доповненої реальності.

Українські медіа слідують прикладу провідних світових медіа-гігантів, запозичуючи їх досвід для освоєння нового ринку. Для ефективної роботи ЗМІ необхідно враховувати виклики та вимоги суспільства щодо впровадження таких інновацій у медіа-простір. Впровадження технологій віртуальної та доповненої реальності в digital-сфері є важливим кроком вперед [63].

У статті О. Лелюх «Потенціал стрімінгу в сучасному інформаційному просторі» [45] розглядається явище стрімінгу, його адаптація до українського медіапростору та методи використання у вітчизняних ЗМІ. Окрему увагу приділено етапам проведення дослідження та проблемам, що виникають під час вивчення цієї теми. Також вивчається технічний аспект реалізації стрімінгу та його вплив на медіа-середовище. Стаття містить аналіз значення стрімінгу в сучасних медіа та визначає основні вектори його розвитку в Україні.

Таким чином, стан наукової розробки теми жанрових модифікацій репортажу в медіа свідчить про ґрунтовне вивчення цього питання як в Україні, так і за її межами. Однак, певні напрями, зокрема, визначення призначення жанру репортажу в медіапросторі, ще не отримали достатнього висвітлення. Особливо актуальним є питання ролі репортажів у формуванні громадської думки та впливі на політичну свідомість населення. А тому з метою більш ґрунтовного дослідження теми кваліфікаційної роботи необхідно детальніше вивчити функціонування жанру репортажу у вимірі сучасних медіа, що дозволить розкрити нові можливості та виявити потенційні модифікації жанру репортажу.

1.2. Огляд дефініцій основних термінів, що стосуються теми дослідження.

Жанрові модифікації репортажу у медіа є важливим напрямом дослідження, оскільки вивчення цієї проблеми демонструє еволюцію журналістських практик в умовах цифрової трансформації. Репортаж як жанр поєднує документальність і суб'єктивний авторський погляд, змінюється відповідно до вимог аудиторії та технологічних можливостей. У цьому вимірі

необхідним є аналіз ключових термінів, пов'язаних із жанром репортажу, його модифікаціями та функціональними особливостями. Огляд дефініцій дозволить окреслити науковий дискурс і визначити підходи до вивчення репортажу в сучасних медіа. Зокрема, ключовими термінами нашого дослідження є «репортаж», «медіа», «нарратив у медіа» та «документальна журналістика». Розглянемо більш детально кожне із понять.

Репортаж традиційно належить до газетно-публіцистичних жанрів журналістики, основним завданням якого є висвітлення фактів, подій і явищ, їх відтворення, а також передача поглядів і вражень очевидців [31, с. 43].

Термін «репортаж» з'явився у першій половині XIX століття й походить від латинського слова *reportare*, що означає «передавати», «повідомляти». Спочатку цей жанр використовували для публікацій, які інформували читачів про засідання парламенту, судові процеси, дебати та збори. Згодом такі повідомлення стали називати «звітами», а власне репортажем почали вважати матеріали, які за змістом і формою нагадували сучасний нарис. У сучасній західній журналістиці термін «репортаж» зберіг дещо інше значення, а саме західні нариси фактично стали попередниками сучасного репортажу [50, с. 45].

Репортаж – це розповідь очевидця, створена таким чином, щоб читач міг відчутти себе безпосереднім учасником подій. Його ключова особливість – ефект присутності, коли читач ніби бачить, чує та переживає події разом із журналістом. У будь-якому публіцистичному тексті певною мірою відображається особистість автора, а новина подається крізь призму його суб'єктивних вражень і емоційного співпереживання. Особливість репортажу полягає у широкому застосуванні методу спостереження та детальній фіксації його перебігу та результатів. За обсягом репортаж може бути як лаконічним, так і розгорнутим [28, с. 155].

Репортаж є одним із найбільш популярних жанрів серед вітчизняних журналістів і вважається своєрідним стрижнем історії журналістики. Однак, щоб репортаж став самостійним жанром, а професія репортера отримала своє

визначення, пройшло багато часу. Репортаж, як жанр прес-ЗМІ, має певні характерні ознаки:

1. Послідовне зображення події, що передає її динаміку і розвиток через тривалість дії;
2. Наочність, створена через опис деталей, особливостей, дій і висловлювань учасників події;
3. Максимальна документальність, оскільки репортаж не може бути вигаданим або реконструйованим (що дозволено в інших жанрах, наприклад, нарисах чи фейлетонах);
4. Емоційно забарвлений стиль, що підсилює переконливість розповіді;
5. Активна роль репортера, який не лише передає подію, але й активує уяву читача.

Репортажі поділяються на три категорії:

1. Подієві (новинні) – орієнтовані на відображення реальних подій, що відбуваються незалежно від репортера. Його завдання – детально і точно інформувати про подію, підкреслюючи її розвиток.
2. Тематичні – фокусуються на певній темі або питанні, яке розкривається через призму подій.
3. Постановні – здійснюються за заздалегідь підготовленим сценарієм, як у театрі.

За способом відтворення події репортажі можуть бути:

1. Прямими – з місця події, що транслюються в реальному часі (наприклад, спортивні змагання, урочисті заходи).
2. Записаними – зафіксовані і транслюються після певного часу, з можливим скороченням інформації порівняно з реальним часом події.
3. Також репортажі поділяються за типом на плановані, ситуаційні (що з'являються через незаплановані події) та екстрені, коли журналіст терміново прибуває на місце події, щоб передати новини до випуску [18, с. 36].

Журналіст, який працює в жанрі репортажу або використовує репортажні методи у своїй діяльності, називається репортером. У посібнику «Журналістика

у виразах і термінах» Д. Григораш визначає репортера як професійного літературного працівника, який регулярно створює для газет і журналів актуальні інформаційні матеріали. Репортер – це активний творчий фахівець, який добре обізнаний із подіями та здатний правильно оцінити їх з політичної точки зору [22, с. 51].

Термін «репортер» (від англ. reporter – «інформую», «повідомляю»), за версією укладачів енциклопедичного словника Ф. Брокгауза та І. Ефрона, з'явився у XIX столітті, коли в Англії спеціальні журналістські групи почали висвітлювати перебіг подій у парламенті та судах на сторінках британських газет. Водночас український дослідник журналістики М. Василенко зазначає, що репортерство як масова професія сформувалося у другій половині XIX століття в промислово розвинених країнах Західної Європи та США, що було пов'язано з завершенням промислової революції та значним зростанням тиражів друкованих видань. Репортери почали оперативно висвітлювати всі важливі події сучасного їм суспільства, зосереджуючись не на аналітиці, а на швидкому, чіткому й яскравому відтворенні подій, свідками яких вони ставали [10, с. 42].

Сучасні репортери в друкованих ЗМІ мають основне завдання – дізнаватися інформацію. Вони стежать за всім, що відбувається довкола, першими з'являються на місці подій, аналізують ситуацію та якнайшвидше передають її своїй аудиторії. Існує поширена хибна думка, що для репортера головне – вміти добре писати. Насправді літературна майстерність є лише однією з багатьох складових цієї професії. Робота газетного репортера поєднує два ключові аспекти – збір новин і написання матеріалу. У редакції журналіст займається написанням репортажу, тоді як на місці подій він виконує роль невтомного шукача фактів, які згодом стануть основою його розповіді. Хоча процес збору інформації та її викладення тісно пов'язані, кожен із них вимагає різних навичок і підходів [8].

Що ж до поняття «медіа», то цей феномен є одним із найактуальніших і найобговорюваніших у сучасній теорії. Дисципліни, пов'язані з медіа, набувають популярності та визнаються як у науковому середовищі, так і за його межами. Це

закономірно, адже створені в медіа образи, моделі й технології поступово проникають у свідомість і впливають на сприйняття реальності. В епоху цифрових технологій медіа формують наш світ, а його осмислення, переживання та інтерпретація відбуваються за правилами, які вони задають. Медіа визначають нашу повсякденність, і наукова теорія намагається знайти концептуальну мову, яка дозволить адекватно описати цю нову реальність – медіареальність.

Сам термін «медіа» має подвійне значення: його можна розглядати як об'єкт аналізу або як інструмент, що допомагає інтерпретувати сучасну дійсність. За останні два десятиліття це слово дедалі частіше з'являється як у наукових дискусіях, так і в повсякденному вжитку. Його використовують журналісти, PR-менеджери, програмісти, військові, політики, а також представники академічної спільноти. Медіа стали ключовим поняттям у багатьох гуманітарних дисциплінах – від філології та соціології до комунікаційних досліджень і філософії [89, с. 252].

Термін «медіа» не є новим, він походить від латинського слова *medium*, що означає «посередник» або «середина». В українській мові також є слово «медіум», яке позначає посередника між двома світами. У сучасному розумінні медіа виконують роль посередника, передаючи інформацію від однієї сторони до іншої. Поняття «медіа» охоплює всі засоби комунікації, через які передається інформаційне повідомлення, зокрема, текст, музику та зображення. Цей термін часто використовується в складі складних слів: масмедіа, медіаплан, медіахолдинг, щоб позначити належність до сфери медіа [90].

Масові комунікації завжди розвивалися у взаємозв'язку з аудиторією, що впливало на їхні форми та механізми взаємодії. Основною ідеєю є значний вплив мас-медіа на свідомість суспільства, який, у свою чергу, спонукає людей до активних дій і формування власних поглядів, що сприяє відкритості засобів масової комунікації, що є ключовою умовою свободи слова. Рівень відкритості інформаційних систем безпосередньо залежить від розвитку мас-медіа (друкованих, ефірних, електронних) та соціокультурних норм суспільства. Стрімке поширення інтернету лише підсилило цю тенденцію завдяки швидкому

доступу до інформації та зручності її споживання. Вплив на суспільну свідомість стає ще потужнішим завдяки гіперпосиланням, що дозволяють легко поєднувати почуте й побачене з іншими джерелами.

Сучасна криза традиційних друкованих видань поступово компенсується зростанням електронних форм масових комунікацій. Їхня здатність адаптуватися до соціальних запитів робить їх особливо привабливими для аудиторії. Відкритість інформаційних систем сприяє поширенню культурологічних і мистецьких концепцій через електронні медіа. Перехід друкованих ЗМК (газет, журналів, бюлетенів) у цифровий формат має ту саму мету – створення простору для обговорень, обміну думками та інтерактивної взаємодії через коментарі й голосування. Дослідження та опитування показують, що суспільство готове використовувати такі технології для отримання й обробки інформації як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності [76, с. 38].

Наратив у медіа – це структурована історія або сюжет, який організує і подає інформацію таким чином, щоб створити уявлення про події, процеси чи явища. Наратив формує сприйняття інформації, впливає на розуміння і емоційну реакцію аудиторії. Медіанаративи часто включають елементи драматургії, конфлікту і розв’язки, щоб залучити глядача або читача. Наратологія, як галузь дослідження, охоплює різні теорії, які аналізують наративи, наративні тексти, образи, події та інші культурні артефакти, що розповідають історії. Ця теорія допомагає нам зрозуміти, оцінити та систематизувати наративи. Наратологія вивчає набір текстів, створених для різних цілей і що виконують різні функції. Якщо ми можемо визначити характеристики наративних текстів, вони стають основою для подальшого аналізу, що дозволяє описати способи їх побудови. Таким чином, ми отримуємо опис наративної системи і можемо вивчити варіації, що виникають при її застосуванні до конкретних наративних текстів [77, с. 136].

Наратив – це міждисциплінарне поняття, яке сформувалося в рамках наукового дискурсу історіографії і філософії постмодернізму. У соціальній психології наратив визначається як текст, що містить інформацію про події, які відбулися або очікуються, надає їм послідовність і організовує їх, допомагаючи

людині осмислити та відтворити свій досвід, а також визначити свою ідентичність. У лінгвістиці наратив розглядається як підвид дискурсу, що складається з лінгвістичних і психологічних структур, переданих через культурно-історичний контекст і залежних від соціально-комунікативних навичок та мовної майстерності індивіда [91, с. 14].

Зі слів програмного директора «Детектор Медіа» можна зробити висновок, що наратив є передумовою для створення фейків, адже це велика, загально сформульована тема, не прив'язана до конкретної реальності або місцевості. Натомість фейк вже є конкретним меседжем, який має прив'язку до певних фактів. Таким чином, з одного наративу можна створити безліч фейків. Заслужений журналіст України, доктор філологічних наук і професор Георгій Почепцов також досліджував наративи. Він вважає їх новим типом зброї, здатною впливати на сприйняття світу. Професор зазначає: «Наративи, будучи інструментом нашого розуміння і осмислення ситуації, стають також інструментом впливу на індивідуальну та масову свідомість», що ще раз підтверджує їх потенційну небезпеку. Іноді наративи важко підтвердити або спростувати, як це трапляється з переконаннями, які деякі росіяни досі мають про наявність неофашистів або нацистів в Україні. Однак попри всі спроби, країна-агресор не змогла використати цей інструмент ефективно, адже багато громадян почали тікати з Росії після оголошення часткової мобілізації [84].

Наративи і культура взаємно впливають одна на одну, оскільки гранд-нاراتиви стають основою для створення національних міфів, традицій та історичної пам'яті. Вони можуть з часом спричиняти кризові ситуації та конфлікти як усередині суспільства (між різними віковими категоріями, культурними, ідеологічними чи релігійними групами), так і між державами чи цивілізаціями в глобальному інформаційно-комунікаційному чи політичному просторі. Дослідники виділяють кілька гранд-нاراتивів, які держави використовують для внутрішньої політики та екстраполюють на міжнародну арену в процесах геополітичного протистояння: а) місіонерство та візіонерство (наприклад, концепт «Руского міра»), конспірологія (концепт «Ворога») –

Російська Федерація; б) «переможна особистість» (концепт «Героя-рятівника»), «співдружність доброзичливих однодумців» (захист цивілізаційних цінностей), «варвари біля воріт» (готовність до боротьби), «зіпсований представник істеблішменту» (пояснення проблем влади) – США [53, с. 33].

Документальна журналістика напряму пов'язана із жанром репортажу, оскільки обидва явища вимагають від журналіста не лише вміння збирати факти, а й здатності передати атмосферу, емоції та сутність ситуації, зберігати об'єктивність та правдивість викладу.

Журналістика та документалістика є тісно пов'язаними поняттями. Документаліст займається зйомкою, фіксацією та показом реальних подій, тенденцій чи людей, передаючи їх через візуальні образи. Він відкриває нову, правдиву інформацію без вигадки. Насправді, це схоже на роботу журналіста, тільки документалістика поєднує інформування з художніми формами, розширюючи традиційні межі журналістської діяльності [3].

Ми вважаємо, що документальна журналістика – це жанр журналістики, який зосереджений на фіксації реальних подій, фактів і явищ через документальні матеріали, зображення, відео або інші форми, що відображають істинний стан справ. Документальна журналістика поєднує інформування з художніми методами, використовуючи кіно, відео та інші візуальні медіа для передачі достовірної та об'єктивної інформації, створює розповіді, що висвітлюють соціальні, політичні чи культурні проблеми. Важливими напрямками документальної журналістики є ретельне дослідження, правдивість і впливовість представлених матеріалів.

Таким чином, жанрові модифікації репортажу в медіа демонструють еволюцію журналістських практик в умовах цифрової трансформації, де змінюються як вимоги до контенту, так і технологічні можливості для його створення. Репортаж, що поєднує документальність із суб'єктивним поглядом автора, адаптується до нових умов, що визначаються технологіями та специфікою аудиторії. Огляд термінів «репортаж», «медіа», «нарратив у медіа» і «документальна журналістика» дозволяє зрозуміти ключові риси жанру та його

модифікацій у сучасному медіа-середовищі. У результаті такого аналізу стає очевидним, що репортаж як жанр продовжує розвиватися в нових форматах, де основна увага зміщується на інтерактивність і мультимедійність. Тому важливо вивчати репортаж з огляду на сучасні тенденції медіа та його роль у формуванні громадської думки.

1.3. Аналіз наукових підходів щодо призначення та жанрів репортажу у медіа.

Аналіз наукових підходів щодо призначення та жанрів репортажу в медіа є важливою складовою для розуміння його еволюції та функцій у сучасному інформаційному просторі. Репортаж як жанр журналістики постійно адаптується до змін у медіапрактиках та технологічних умовах, що зумовлює його різноманітність і появу нових модифікацій. Вивчення цих підходів дозволяє виокремити ключові характеристики репортажу, а також зрозуміти його вплив на формування громадської думки та сприйняття інформації. У цьому вимірі важливим є аналіз жанрових модифікацій, що демонструють зміни у ролі репортажу в сучасних медіа.

На нашу думку, найбільш популярними жанрами репортажу є наступні (рис. 1.1).

Рис. 1.1 – Жанри репортажу

Джерело: створено автором

Новинний репортаж – це жанр репортажу, який фокусується на висвітленні актуальних подій у реальному часі. Його основна мета – швидко і точно передати

інформацію про події, що відбуваються, з максимальною об'єктивністю. Новинний репортаж зазвичай включає факти, які надаються без зайвих коментарів або особистих оцінок журналіста.

А. Лісневська та Т. Коженівська у своїй книзі «Мистецтво телевізійного репортажу» досліджують жанр репортажу на телебаченні та радіо, відзначаючи, що сьогодні телевізійний репортаж сприймається як можливість побачити подію в реальному часі, проаналізувати її та сформулювати власну думку. Вони зазначають, що цей жанр є найбільш наближеним до реальності, оскільки передбачає два основні принципи: наочне відео, що демонструє подію, та присутність репортера на місці подій. Це робить репортажі особливо популярними, оскільки вони дозволяють глядачам відчувати безпосередній зв'язок із подією [47, с. 26].

Багато провідних телеканалів України працюють за подібним принципом, особливо ті, які орієнтовані на широку вікову аудиторію, що означає, що різні теми потрібно подавати таким чином, щоб вони були зрозумілі всім. Водночас варто враховувати, що сприйняття інформації глядачем залежить не лише від кореспондента, який перебуває на місці події. У створенні контенту бере участь ціла команда: журналіст, оператор, а також водій, чия роль не менш важлива, оскільки швидке прибуття на місце події дозволяє оперативно висвітлити її в ефірі, що значно підвищує кількість переглядів [46, с. 274].

Сьогодні значної популярності набуває також історичний репортаж. Історичний репортаж може за своєю формою нагадувати блог чи історичне дослідження, що часто спостерігається у соціальних мережах, де є безліч можливостей для самовираження. Автор наукової роботи не заперечує такій формі подачі матеріалу, але підкреслює, що справжній журналістський чи письменницький історичний репортаж повинен відповідати класичним стандартам жанру. Зокрема, він має бути максимально наближеним до об'єктивної реальності. Досягти цього у звичайному репортажі непросто, а в історичному репортажі, де події відбулися десятки чи сотні років тому, це ще складніше. Тут на допомогу приходить деталь, оскільки «деталь – це талант».

Теоретично, репортер, який потрапив на місце події, фіксує її деталі «наживо»: шуми, запахи, звуки, зовнішні ознаки, уривки розмов тощо. Проте в історичному контексті репортер часто змушений покладатися на свідчення очевидців, які можуть не завжди коректно відтворювати події, особливо коли час віддаляє нас від них. Тому подія, в якій журналіст не брав участі особисто, стає історичним репортажем. Однак для чіткого розрізнення історичного репортажу від історичної новели необхідно ввести ясні дефініції, які б допомогли відокремити ці жанри [11, с. 55].

Історичний репортаж описує події минулого, в яких автор не брав участі, що визначає особливості цього жанру. Перше, що має зробити автор історичного репортажу, – це зібрати необхідну інформацію. Щоб точно описати подію, в якій автор не був присутній, потрібно мати доказ її існування. Збір фактів і доказів відбувається не в реальному часі, а через дослідження в архівах, музеях, бібліотеках і на місцях подій. Другим етапом є пошук коментаторів або експертів, зокрема істориків чи свідків, чия авторитетність допоможе додати переконливості та значущості майбутньому тексту. За структурою історичний репортаж має відповідати загальним вимогам до будь-якого репортажу, зокрема, вступ, роз'яснювальну частину, кілька діалогів або інтерв'ю, історичні паралелі або посилення на незалежного експерта, а також завершення [28, с. 156].

Світлана Ославська зазначає, що для неї історичний репортаж асоціюється з художнім репортажем. Вона згадує книжку Вітольда Шабловського «Кулемети й вишні» про Волинь та «Акварелі» Лідії Осталовської про ромів в Аушвіці, де застосовується метод реконструкції історії. Проте у книзі Войцеха Ягельського «Всі війни Лари», що вийшла у видавництві «Човен», польський журналіст описує події, що сталися лише п'ять років тому, що також може вважатися історичним репортажем. Якщо йдеться про роботу з архівами, це, безперечно, є історичним репортажем. Однак сама С. Ославська ніколи не працювала з архівами, тому описує жанр, в якому вона працює, як усно-історичний репортаж, що передбачає збір інформації через бесіди зі старшими людьми [5].

Не менш популярним в Україні є також спортивний репортаж. Популярність спортивної журналістики швидко зростає, і основними причинами залучення аудиторії до спортивних матеріалів є їх значний емоційний вплив на глядачів. Спорт створює драматичні та конфліктні ситуації, оскільки результат може бути передбачуваним, але він не стає остаточним до самого завершення гри чи змагання. Як зазначає Дж. Молінйо: «Спорт залучає реальних людей у реальному часі, тому він значно більш непередбачуваний, ніж будь-який телевізійний серіал чи голлівудський фільм» [98].

Популярність спортивних публікацій також зростає завдяки тому, що спорт посилює в аудиторії відчуття приналежності, що досягається через спільну підтримку та вболівання за улюблену команду на місцевому рівні. ЗМІ активно висвітлюють спортивні події, адже в одній публікації чи програмі можна відчути «конкуренцію, драму, напругу, переживати вражаючі перемоги та шокуючі поразки, гумор, радість і смуток» [95, с. 132].

Ще однією важливою причиною популярності спортивних текстів та програм є те, що спорт розповідає історії, які розгортаються протягом визначеного часу, відображаючи драми, що тривають десятиліттями, і долі націй протягом століть. Важливо зазначити, що саме ЗМІ грають ключову роль у приверненні уваги до спорту та підвищенні його популярності. Наприклад, американський футбол здобув величезну популярність у США завдяки впливу медіа. Крім того, розповіді про «андердогів» — спортсменів, які досягли успіху незважаючи на складні життєві обставини, мотивують аудиторію. Незалежно від того, чи йдеться про окрему особистість, чи команду, саме ці недовіки, постійна боротьба та конфлікти формують спортивний світ. Дж. Чейз зазначає, що «поняття «андердога» є великим оксюмороном, оскільки ми прагнемо побачити успіх там, де його не очікували. Проте ці «нікому не відомі» люди зробили все, щоб стати кимось» [94].

При написанні спортивного репортажу важливо враховувати актуальність і суспільну значущість події. Іноді репортажі подаються в розважальному форматі, що зумовлено потребами сучасного суспільства та впливом масової

культури. Сучасний спортивний репортаж має на меті не лише інформувати, а й давати коментарі та аналіз. В таких репортажах часто описуються деталі гри, атмосфера, вболівальники та інші аспекти події. Типовий спортивний репортаж включає інформацію як від переможців, так і від переможених. Однак інколи основну увагу приділяють не результатам, а тому, що говорять спортсмени.

Одним з найважливіших аспектів спортивного репортажу є оцінка події: хто переміг, як пройшла гра, який вплив матиме результат на команду чи окремих гравців. Наприклад, в репортажі «Динамо не змогло обіграти Марітіму» вже в заголовку вказано основний результат гри, а в першому абзаці детально відповідають на питання: хто, що, де, коли та як. У тексті зазначено: «Перший матч четвертого кваліфікаційного раунду Ліги Європи між Марітіму та Динамо завершився внічию – 0:0. Динамівці закінчили матч удесятьох – Хачеріді був вилучений».

Важливою складовою спортивного репортажу є цитати. Спортивні журналісти часто додають висловлювання тренерів або ключових гравців обох команд. Наприклад, у репортажі «Мейвезера шокувала витривалість Мак-Грегора» наводиться цитата Мейвезера: «Після 21 року в боксі я можу сказати, що мій досвід був різний – від великих поєдинків до нудних, але я завжди виходив переможцем, і саме таким мене пам'ятають. Не важливо, як ти виграєш, головне – виграти» [36, с. 357].

Мандрівний репортаж – це жанр журналістики, який передає враження та досвід автора від подорожей, відкриттів нових місць і знайомств з культурами. Мандрівний репортаж поєднує елементи особистих вражень з описами природи, традицій і побуту місцевих мешканців, а також іноді включає інтерв'ю з місцевими жителями чи експертами.

Тревел-репортаж є спеціалізованим видом репортажу, який виконує культурно-просвітницьку та соціально-педагогічну роль, досліджуючи різні аспекти життя. Журналіст у цьому жанрі виступає як допитливий дослідник, що знаходиться на місці події, і одночасно як екскурсовод, передаючи глядачам

цікаву та корисну інформацію, але не замінює тих, хто є місцевими експертами і може надати більш детальні та глибокі знання [55, с. 36].

Тревел-репортаж характеризується більш вираженою авторською позицією та ефектом присутності, коли журналіст активно займається розслідуванням. Для нього властиві такі ознаки, як актуальність, суспільна значимість, динамічність і наочність викладу. Це тематичний вид журналістської діяльності, що зосереджений на подорожах, де сам процес подорожі використовується не як мета, а як інструмент для дослідження соціально-культурних явищ та проблем різних країн і народів. Орхан Джемаль, найкращий журналіст світу в жанрі travel 2003 року, зазначає, що, на відміну від дорожніх нарисів, репортаж передбачає наявність чіткої мети. Репортаж передбачає активний метод збору інформації, орієнтуючись на детальне спостереження та фіксацію подій у тексті, де особливу роль відіграють деталі.

Як зазначає Т. Хітрова, специфіка репортажу проявляється у його стилі, який є емоційним та енергійним. Для нього характерне активне використання образних засобів: яскравих епітетів, порівнянь, метафор та ін., а інколи й сатиричних елементів. Ефект присутності у репортажі супроводжується ефектом співпереживання: успіх репортажу полягає в тому, щоб читач разом з автором переживав емоції – захоплення, обурення, радість. Тому репортаж часто розглядають як «художній документ» [85, с. 36].

Ще одним видом репортажу є політичний репортаж. Політична журналістика в сучасних умовах має виконувати чотири основні функції: 1) інформування — журналісти надають важливу для суспільства політичну інформацію, на основі якої громадськість формує своє розуміння політичної ситуації; 2) артикуляція — ЗМІ не лише повідомляють політичні новини, а й дають можливість громадськості висловлювати свою реакцію через зворотний зв'язок; 3) соціалізація – ЗМІ не лише відображають поточну політичну ситуацію, а й тлумачать її, надаючи доступне роз'яснення щодо значення політичних подій для суспільства; 4) критика та контроль – ЗМІ, збираючи і аналізуючи політичну інформацію, виконують роль експертів, здатних оцінити

політичну ситуацію точніше, ніж самі політики, і здійснюють критику, контролюючи владу на користь суспільних інтересів.

Окремо слід відзначити функцію політичної реклами, яку ЗМІ реалізують або відкрито (розміщуючи матеріали у рубриці «Політична реклама»), або приховано (подаючи іміджеві політичні матеріали без відповідного маркування). Матеріали політичної журналістики діляться на різні форми текстів, сюжетів та програм. Основними категоріями є газетно-журнальні публікації, електронні тексти, політичні збірники та книги, радіо- та телесюжети, політичні блоги. Серед газетних публікацій можна виділити: політичну цитату (афористичний вислів політичного лідера з парадоксом або контрверсійною ідеєю, часто супроводжений фотографією чи карикатурою); політичну анкету (форма інтерв'ю у форматі «питання-відповідь», що супроводжується зображенням респондента); газетний політичний вірш (сатиричний або ритмізований текст, що підкреслює актуальну політичну проблему); політичний репортаж (динамічний текст, що візуалізує подію, використовуючи деталі, аналогії та порівняння); політичний огляд (огляд, що охоплює широке коло політичних явищ або проблем, з аналізом тенденцій); політичне інтерв'ю (інформаційне, аналітичне чи портретне інтерв'ю залежно від мети); політичну авторську колонку (особистий коментар на актуальні політичні події, який демонструє систему поглядів журналіста); політичний портрет (відтворення образу політичного лідера) [16, с. 303].

Політичний репортаж – це жанр журналістики, що висвітлює події, факти та процеси, пов'язані з політичною діяльністю, органами влади, політичними акторами та їхніми діями. Його особливістю є не лише інформування про актуальні політичні події, але й аналіз причин, наслідків та політичних контекстів цих подій. Політичний репортаж часто включає оцінки та коментарі експертів, аналіз політичних стратегій та висвітлення суперечностей між різними політичними силами, а також реакції громадськості. Політичний репортаж може бути як об'єктивним, так і суб'єктивним, залежно від стилю автора, але завжди орієнтований на детальну та всебічну подачу інформації.

Політичний репортаж, який доповнюється аналітичними матеріалами, набуває значної ефективності у впливі на масову аудиторію. Аналітика може бути представлена як через прямі, іноді досить повчальні роз'яснення від першої особи, яка інтерпретує суть події, так і в більш розгорнутій формі, коли репортер звертається до допомоги інформаційних служб політичних партій. У такому випадку аналітичний компонент, як правило, стає основним у другій частині репортажу, де наводяться детальні статистичні дані та цифри. Хоча вони можуть уповільнити хід подій, вони додають необхідну глибину і вагомість у контексті висвітлення ситуації [32, с. 5].

Таким чином, аналіз наукових підходів до жанрів репортажу в медіа свідчить, що цей жанр має важливу роль у передачі інформації, оскільки поєднує емоційність, динамізм і детальність. Репортажі виконують функцію не лише інформування, а й зосереджують увагу на соціально важливих питаннях, надають можливість глядачеві або читачу відчувати себе учасником події. Жанр репортажу включає різні піджанри: політичний, спортивний, тревел-репортаж, кожен з яких має свою специфіку та цілі. Водночас важливою є роль аналітики в репортажі, яка допомагає не лише висвітлити події, а й зрозуміти їх значення та контекст. Враховуючи швидкість змін у медіапросторі, жанр репортажу залишається одним із найпопулярніших і ефективних інструментів для донесення актуальної та достовірної інформації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СПЕЦИФІКИ ВИКОРИСТАННЯ ФОРМАТУ РЕПОРТАЖУ У ОНЛАЙН-МЕДІА (НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ «РАДІО СВОБОДА» ТА «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА»)

2.1. Характеристика напрямів діяльності медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда».

«Радіо Свобода» та «Українська правда» є провідними медіаресурсами, які відіграють важливу роль в інформаційному просторі України. Зазначені медіа спеціалізуються на висвітленні актуальних політичних, соціальних та економічних подій, забезпечують аудиторію об'єктивною та незалежною інформацією. Обидва медіа відомі своєю аналітикою, розслідуваннями та критичним підходом до висвітлення діяльності влади. Аналіз напрямів їхньої діяльності дає змогу зрозуміти їхній внесок у розвиток медіасфери та інформаційної безпеки України. Отож, охарактеризуємо більш детально кожне із медіа.

Радіо Свобода є частиною медіакорпорації Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода (РВЕ/РС), яка фінансується Конгресом США через грантову підтримку Американського агентства глобальних медіа (USAGM). Відповідно до законодавства США, журналістська діяльність РВЕ/РС є незалежною, а втручання урядовців у подачу інформації суворо заборонене.

Місія Радіо Свобода полягає в поширенні демократичних цінностей через об'єктивне та нецензуроване висвітлення подій у країнах, де свобода слова перебуває під загрозою або домінує дезінформація. Журналісти платформи надають аудиторії незалежні новини, відкриті дискусії та простір для відповідального обміну думками, дотримуючись високих стандартів професійної журналістики [61].

Основні принципи роботи Радіо Свобода включають: дотримання незалежності, об'єктивності та точності у висвітленні подій. Видання прагне інформувати громадян, сприяти демократичним перетворенням та підтримувати

громадянське суспільство через чесну журналістику. Згідно з професійним кодексом журналіста РВС/РС, ключові принципи роботи включають докладність, безсторонність, поміркованість та незаангажованість. Журналісти зобов'язані перевіряти інформацію на достовірність, уникати поширення чуток і забезпечувати баланс думок у своїх матеріалах.

Особлива увага приділяється збереженню незалежності від політичних партій, владних структур та будь-яких зацікавлених груп, що гарантує, що інформація подається неупереджено, без маніпуляцій і впливу зовнішніх факторів. Радіо Свобода прагне підтримувати високий рівень журналістських стандартів та сприяти розвитку свободи слова, особливо в регіонах, де вона обмежена або знаходиться під загрозою [61].

Радіо Свобода заохочує використання, публікацію та поширення матеріалів, розміщених на його сайті. Однак продаж цих матеріалів суворо заборонено. Також вітається розповсюдження інформації Радіо Свобода на інших веб-ресурсах, через електронні розсилки, новинні групи та бази даних.

При використанні матеріалів обов'язково слід вказати:

1. Постійне посилання на оригінал публікації на сайті radiosvoboda.org, яке має бути розміщене перед початком тексту.
2. Авторське право: «Copyright © 2021 RFE/RL, Inc. Передруковується з дозволу Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода».

Якщо використовується лише частина матеріалу, необхідно зазначити, до якого саме тексту, аудіо- чи відеоматеріалу він належить, а також не змінювати його змісту. Радіо Свобода залишає за собою право відкликати дозвіл на використання в будь-який момент. Онлайн-трансляції та архіви передач доступні виключно для особистого перегляду. Їхнє ретранслявання чи будь-яке інше використання можливе лише за наявності спеціального письмового дозволу.

Деякі новинні матеріали містять інформацію від агентств Associated Press, Reuters, AFP, ТАСС тощо. Перед використанням таких матеріалів необхідно отримати дозвіл не тільки від Радіо Свобода, а й від власника відповідних авторських прав. Радіо Свобода може розміщувати посилання на інші ресурси,

що не пов'язані з ним. Пріоритет надається некомерційним та політично нейтральним сайтам, що працюють в інтересах громадськості. Однак Радіо Свобода не несе відповідальності за зміст, точність чи якість матеріалів, розміщених на цих сайтах, а також за будь-які збитки чи шкоду, пов'язані з їх використанням.

Розповсюдження посилань на статті в соціальних мережах вітається, оскільки це допомагає поширювати важливу інформацію та об'єднувати людей із подібними інтересами. При використанні матеріалів у наукових роботах або онлайн-публікаціях слід дотримуватись правил цитування та додавати відповідні посилання. Рекомендовані джерела з правилами цитування: Бюлетень ВАК України, № 6, 2007 (зміни – № 3, 2008), п. 4.6. Радіо Свобода вважає, що користувачі мають право на конфіденційний доступ до інформації в інтернеті. Для покращення якості контенту сайт може зберігати певні технічні дані відвідувачів [58].

Дискусія на платформах Радіо Свобода є важливою складовою відкритого діалогу, який сприяє обміну думками між читачами, журналістами та експертами. Видання прагне створити інклюзивне та шанобливе середовище, де кожен може висловити свої міркування, обговорити суспільно значущі теми та вплинути на журналістську роботу. Відкритість дискусій допомагає Радіо Свобода вдосконалювати контент, отримувати нову інформацію та краще розуміти потреби аудиторії.

Щоб підтримувати якісну та конструктивну взаємодію, існують чіткі правила, яких слід дотримуватися під час коментування. Важливо поважати інших учасників дискусії, утримуватися від мови ворожнечі, образ, погроз і поширення особистих даних. Заборонено видавати себе за інших осіб, використовувати платформу для реклами чи комерційної діяльності. Водночас коментатори можуть ставити запитання щодо матеріалів, висловлювати сумніви або критикувати з дотриманням етичних норм.

Радіо Свобода закликає читачів бути відповідальними за свої слова, оскільки залишені коментарі є публічними, а в деяких країнах їхній зміст може

мати юридичні наслідки. У разі неодноразового порушення правил користувачі можуть бути заблоковані. Якщо у читачів виникають додаткові запитання чи пропозиції, вони можуть звернутися до редакції електронною поштою, що допомагає створювати відкритий простір для обговорень, де всі учасники відчують себе в безпеці й можуть вільно висловлювати свої думки [25].

Більше ніж півстоліття українська редакція Радіо «Свобода» асоціювалася з традиційною радіостанцією, чії програми транслювалися лише в аналоговому форматі через радіоприймач. Однак протягом останніх десяти років вона зазнала кардинальних змін, перетворившись на сучасну мультимедійну платформу, що пропонує широкий спектр контенту. Як зазначає керівниця київського бюро Радіо «Свобода» І. Кузнецова, «Українське Радіо «Свобода» – це вже не зовсім радіо» [15]. Що ж змусило цю консервативну радіостанцію, яка мала найбільший попит ще в період «холодної війни», здійснити масштабну трансформацію та стати соціально-комунікативною структурою нового рівня?

В умовах зростаючої конкуренції, коли аудиторія має доступ до інформації з численних джерел, традиційний формат української редакції Радіо «Свобода» почав здаватися застарілим. Ситуація ще більше ускладнилася через глобальну цифровізацію медіа. Символічно, що процес модернізації редакції збігся в часі з суспільними змінами, які відбувалися в Україні після Помаранчевої революції, що спонукало Радіо «Свобода» активно розвивати свій веб-сайт, впроваджувати подкасти, створювати мобільні платформи, виходити в соціальні мережі та запускати нові програми й тематичні проекти.

Таким чином, уперше за свою історію Радіо «Свобода» вийшло за межі суто радіоформату та стало повноцінним мультимедійним майданчиком [65, с. 43]. Редакція чітко обрала шлях конвергенції, адаптуючись до сучасних вимог медіапростору та змін у споживанні інформації.

Завдяки переходу до конвергентного формату українська редакція Радіо «Свобода» сьогодні надає своїй аудиторії можливість ознайомлюватися з матеріалами через різні платформи – радіо, телебачення та Інтернет. Ці структурні зміни відкрили шлях до створення нових проектів. Традиційні для

слухачів Радіо «Свобода» передачі, зокрема, «Ранкова Свобода», «Ваша Свобода», «Свобода сьогодні», «Ми разом», «Європа на зв'язку» та «Молодь плюс», продовжують транслюватися на радіостанціях «Ера», «Промінь» та їхніх регіональних партнерах. Водночас телевізійні програми «Схеми з Наталкою Седлецькою», «Крим. Реалії» та «Донбас. Реалії» користуються великою популярністю серед телеглядачів. Вони демонструють, що Радіо «Свобода» не лише опанувало нові формати, а й здатне оперативно реагувати на найгостріші суспільні виклики – війну, корупцію, економічні труднощі тощо.

Останніми роками українська редакція Радіо «Свобода» також розробила низку спеціальних інтернет-проектів, серед яких «Війна за Україну», «Потяг до Європи», «Волинська трагедія», «Норильське повстання» та «Голодомор. Жива пам'ять». Крім того, веб-сайт Радіо «Свобода» адаптований не тільки для персональних комп'ютерів, а й для смартфонів, що робить контент доступним для ще ширшої аудиторії. Окрему увагу заслуговує активна присутність української редакції Радіо «Свобода» в соціальних мережах. Ці платформи стали не лише засобом комунікації зі слухачами, глядачами та читачами, а й важливим джерелом натхнення для журналістських розслідувань. Часто саме звернення користувачів у соцмережах стають поштовхом для створення нових матеріалів, що ще більше зміцнює інтерактивний зв'язок між редакцією та суспільством [86, с. 247].

Що ж до медіа «Українська правда», то видання заснували в 2000 році Олена Притула та Георгій Гонгадзе. На той час редакційна команда складалася лише з кількох осіб: окрім засновників, до неї входили Дарка Чепак, Євген Захаров (Самойленко), а також дизайнер і системний адміністратор.

Олена Притула, співзасновниця, власниця та колишня головна редакторка видання, в інтерв'ю «Детектору медіа» розповіла, що перший матеріал «Української правди» було опубліковано 15 квітня 2000 року, напередодні референдуму, запланованого на 16 квітня. Первісно запуск сайту мав відбутися саме в день голосування для його оперативного висвітлення, проте через технічні

труднощі це не вдалося реалізувати. У 2014 році Олену Притулу на посаді головної редакторки змінила Севгіль Мусаєва-Боровик [82].

За два десятиліття з моменту свого заснування «Українська правда» опублікувала тисячі матеріалів, через які її автори висвітлювали різні етапи розвитку України. На сторінках видання з'являлися політичні аналізи, гучні журналістські розслідування, відверті інтерв'ю, яскраві репортажі, аналітичні дослідження та безліч людських історій. Деякі публікації просто фіксували події, інші ж мали значний вплив на їхній розвиток і навіть без перебільшення змінювали хід історії [30].

На сайті видання розміщено вісім принципів працівників «Української правди»:

1. Журналісти видання несуть відповідальність за точність публікованої інформації. Вони завжди прагнуть подавати події точно та правдиво. Точність для них є пріоритетнішою за швидкість. Інформація, яку вони поширюють, повинна мати надійні докази, отримані від перевірених джерел, і бути ретельно перевірена перед публікацією. Також публікуються не лише ті матеріали, що відповідають редакційній позиції. Заява політика з приводу його сфери відповідальності може стати підставою для новини, навіть якщо журналісти не погоджуються з його думкою.

2. Фахівці медіа визнають свої помилки та вибачаються перед читачами. Якщо ненавмисно була поширена неправдива чи неточна інформація, вони виправляють це та вибачаються за допущену помилку.

3. Журналісти поважають різноманіття думок. Вони намагаються висвітлювати всі важливі точки зору, навіть якщо вони суперечать одна одній. Чим серйозніша критика чи звинувачення, які публікуються, тим ясніше їхнє зобов'язання надати право на відповідь. Журналісти видання відкриті до широких дискусій і готові до всебічного обговорення матеріалів, опублікованих на сайті «Української правди».

4. Фахівці медіа орієнтуються на суспільний інтерес у своїй роботі. Публікуючи резонансну інформацію, вони завжди керуються суспільним

інтересом і враховують, чи не маніпулюють факти для приховування важливих подій.

5. Журналісти поважають приватне життя. Вони дотримуються принципу недоторканності приватного життя та не порушують його без достатніх підстав, однак при цьому враховують, що суспільний інтерес має вищий пріоритет. При публікації даних про публічних осіб вони шукають баланс між суспільним інтересом і повагою до приватності.

6. Фахівці медіа гарантують анонімність джерел, коли це необхідно. Вони з повагою ставляться до своїх джерел і гарантують конфіденційність тим, хто на це має право. Проте, де можливо, вказують джерела, щоб читачі могли оцінити їхню надійність.

7. Журналісти захищають права людини. Вони не допускають упереджених чи образливих висловів щодо раси, кольору шкіри, релігії, статі, сексуальної орієнтації або фізичних чи психічних захворювань будь-якої людини.

8. Фахівці медіа цінують й охороняють свою незалежність. «Українська правда» була заснована та залишається під управлінням українських журналістів з 2000 року. Журналісти вважають однією з своїх найбільших цінностей незалежність від політичних партій і великих бізнес-структур, яку зберігають з моменту заснування. Будь-які спроби тиску з боку політиків, чиновників або представників бізнесу розцінюються як втручання в їхню роботу [59].

«Українська правда» співпрацює лише з авторами, які мають бездоганну репутацію та довготривале співробітництво з редакцією. Статті та інтерв'ю не можуть бути прийняті від незнайомих авторів, написані без запиту редакції чи без її участі. Теми для статей і персонажі для інтерв'ю мають бути попередньо узгоджені, а редакція активно допомагає авторам у підготовці матеріалів, зокрема, через консультації з експертами та допомогу в постановці запитань. Проте навіть після погодження теми редакція залишає за собою право не

публікувати матеріал, якщо він не відповідає редакційній політиці, стилістиці або цінностям видання.

Щодо блогерів, редакція «Української правди» самостійно приймає рішення щодо відкриття блогів. Блогери видання – це важливі громадські діячі, які активно впливають на суспільство, науку, політику чи мистецтво. Блогери самостійно пишуть і публікують свої матеріали, але редакція може втрутитися тільки в дуже рідкісних випадках. Якщо блогер не дотримується правил видання, редакція може припинити його блог або перенести його на іншу частину сайту. Усі блоги проходять постмодерацію, а редакція не підтримує рекламу та коментарі, що порушують етичні норми або інтереси видання.

Взаємодія з читачами є важливою частиною роботи «Української правди». Читачі мають можливість коментувати статті та публікувати свої думки на форумі, хоча всі коментарі проходять постмодерацію. Редакція прагне бути відкритою до конструктивної критики та допомоги в усуненні технічних помилок або фактологічних неточностей, але не може вступати в індивідуальне листування з кожним читачем. Що стосується взаємодії з джерелами, редакція приділяє велику увагу перевірці достовірності інформації та уникненню неетичних методів збору матеріалів. Всі джерела ретельно перевіряються, а якщо інформація надходить від одного джерела, то вона має бути підтверджена додатковими даними або свідченнями [59].

Можна підсумувати, що медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда» мають схожі підходи до висвітлення новин, але їх діяльність фокусується на різних аспектах інформаційного простору. «Радіо Свобода» орієнтується на створення незалежного контенту, зокрема, на міжнародну аудиторію, і активно займається висвітленням важливих політичних та соціальних подій як в Україні, так і за її межами, зосереджують увагу на питаннях прав людини та свободи слова. Водночас «Українська правда» є важливим інструментом для формування громадської думки в Україні, ставлячи наголос на оперативності новин, глибокій аналітиці та блогах від впливових громадських діячів. Обидва видання активно співпрацюють з експертами та джерелами, забезпечуючи високу якість

журналістики, але мають різний підхід до взаємодії з авторами та читачами. Важливими рисами обох медіа є прозорість в оприлюдненні інформації та прагнення забезпечити достовірність публікацій. Таким чином, «Радіо Свобода» та «Українська правда» є важливими гравцями на медіа-ринку, які впливають на формування суспільної думки, зберігають високий рівень етичності та прагнення до правди.

2.2. Аналіз форматів репортажів у досліджуваних медіа.

Аналіз форматів репортажів у медіа є важливим етапом для розуміння їхньої журналістської стратегії та впливу на аудиторію. У медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда» репортажі відіграють ключову роль у подачі новин та аналітичних матеріалів. Зазначені медіа використовують різні підходи до репортажного жанру, орієнтуються на різноманітні верстви громадськості та специфіку тем. Вивчення форматів репортажів дозволяє з'ясувати, як медіа сприяють інформуванню, формуванню громадської думки та зміцненню довіри до джерела інформації.

На платформах «Радіо Свобода» та «Українська правда» використовуються різноманітні формати репортажів, зокрема, новинні, аналітичні та спеціальні репортажі. Новинні репортажі зазвичай орієнтовані на оперативне висвітлення подій, що відбуваються в Україні та світі, надають слухачам або читачам актуальну інформацію в максимально стислому та зрозумілому форматі. Приклади новинних репортажів видань «Радіо Свобода» та «Українська правда» розміщено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Приклади новинних репортажів видань «Радіо Свобода» та «Українська правда»

Видання «Радіо Свобода»	«Радіація під ударом. До чого призвів удар російського дрона по укриттю ЧАЕС (фоторепортаж)» [52]
	«Баку скорочує число співробітників російського видання Sputnik в Азербайджані до одного із 40 – ЗМІ» [7]

	«Азербайджан повідомив Росії про припинення діяльності центру «Русский дом» у Баку – МЗС» [2]
	«Від MAGA до MEGA: Як Трамп надихає європейських правих (відео)» [1]
Видання «Українська правда»	«Ад пришел к вам». Чи святкуватимуть 9 травня в селі Перемога після російської окупації» [70]
	«Нем тудом». Куди ведуть пропаганда, гроші та політика Орбана на Закарпатті» [71].
	«Шість життів під некерованими бомбами. Як російські літаки атакували житлові квартали Чернігова» [43]
	«З «Жигулів» пересісти на «Мерседес». Як українці у Великій Британії опановують танки Challenger 2 та вчаться штурмувати» [29].

Джерело: створено автором

Аналітичні репортажі розглядають певні події чи явища, досліджують їх причини та наслідки, а також пропонують різні точки зору на ситуацію. Приклади аналітичних репортажів розміщено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Приклади новинних репортажів у медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда»

Видання «Радіо Свобода»	«Війна в Україні: чому Тайвань слідкує за діями Трампа? Ексклюзив Радіо Свобода» [88]
	«Європейський тур «Конотопської відьми»: як пройшла вистава у Празі (відео)» [27].
	«Невдачі й дезертирство «Анни Київської»: Франція готуватиме другу бригаду?» [79]
	«Давній «інструмент Кремля». Чому Росія заморожує Придністров'я?» [57]
Видання «Українська правда»	«Давид Петрович проти Голіафа. Як відроджується зруйнований Мощун за рік після вторгнення РФ» [69]
	«Чим займається Червоний Хрест в Україні. Від нейтральності в словах до секретних візитів до полонених» [48]
	«Той, що біжить по лезу». Як фотограф Рістенко опинився в окупації, став аеророзвідником і змінив світанки на сутінки» [68]
	«Ті, що купили «Байрактар». Як насправді працює фонд «Повернись живим» [37]

Джерело: створено автором

Спеціальні репортажі можуть охоплювати різні теми, що потребують детального вивчення, часто з виїздом на місце подій або з інтерв'ю з експертами та свідками. Приклади спеціальних репортажів продемонстровано у таб. 2.3.

Таблиця 2.3

Приклади спеціальних репортажів у виданнях «Радіо Свобода» та «Українська правда»

Видання «Радіо Свобода»	«Один житель на все село залишився». Як Темирівка на Запоріжжі перетворюється у село-привид» [6]
	«На таксі під прицілом FPV-дронів: у Покровську армія РФ почала полювати на автомобілі?» [51]
	««Два роки поспіль не святкувала. Просто – плакала». Свята, які переселенці лишили в зруйнованих домівках» [64]
	««Виглядають напруженими». Репортаж про російську базу в Сирії (фотогалерея)» [87]
Видання «Українська правда»	«Порожні вулиці, калюжі крові та згадки про гауляйтера-невдачу. Як деокупований Вовчанськ живе під постійними обстрілами» [56]
	«Оборона міста вічного вогню очима піхоти. Репортаж з окопів поблизу Авдіївки» [33].
	«Дві тисячі вбитих корів, збитки на мільярд та робота на руїнах. Як ферма на Харківщині відновлюється після окупації та знущань росіян» [39]
	«Тут кожен має свій бункер. Репортаж із підвалів Лимана і Сіверська» [54]

Джерело: створено автором

Частіше за все на платформах «Радіо Свобода» та «Українська правда» з'являються новинні репортажі, адже вони відповідають потребам оперативного висвітлення подій для широкої аудиторії. Водночас аналітичні та спеціальні репортажі є актуальними під час важливих політичних чи соціальних подій, коли читачі потребують аналізу і роз'яснення окремих дій. Використання різних жанрових модифікацій репортажів у досліджуваних медіа дозволяє зберегти

баланс між швидким інформуванням та детальним розглядом складних тем, що є важливим для підтримки високого рівня журналістики на обох платформах.

Стиль подачі репортажів на «Радіо Свобода» та «Українській правді» має свої характерні особливості, хоча обидва медіа орієнтуються на інформативність та об'єктивність. На платформі «Українська правда» основна увага журналістів зосереджена на лаконічності та чіткій подачі фактів, зокрема, в новинних репортажах. Тут зазвичай використовуються прямі цитати, офіційні заяви та висвітлення подій без зайвих емоційних забарвлень: «У Хрестовоздвиженській церкві на нижній території Києво-Печерської лаври провели останнє богослужіння УПЦ МП. 30 березня духівництво УПЦ МП має покинути лавру, проте намісник лаври митрополит Павло заявив, що вони не планують цього робити і подають позов проти національного заповідника «Києво-Печерська Лавра» [38]. В аналітичних матеріалах також зберігається об'єктивність, але журналісти активно залучають думки експертів та аналізують події через призму різних точок зору, зокрема, «Життя українців – як конструктор», – каже авторка проєкту «Шукай», київський гід Юлія Бевзенко. Війна привчає до винахідливості: зі звичного набору життєвих деталей максимально використати ті, що доступні тут і зараз» [67].

У виданні «Радіо Свобода» репортажі частіше мають емоційний характер, особливо в текстах, що стосуються соціальних чи політичних питань, де більше уваги приділяється людським історіям, інтерв'ю з учасниками подій та наративним технікам, наприклад, «Ангеліна Разінкова з чоловіком рятувалися від війни тричі. Вперше – з Донецька у 2014-му. Після повномасштабного вторгнення сім'я опинилася в Празі. На той час вони вже виховували дочку Аню з аутизмом. Окрім біженецьких клопотів (вивчити мову, знайти собі роботу, а дитині – садок), кажуть, додалося відчуття самотності у новому середовищі» [81]. Втім, у новинах та аналітичних матеріалах також зберігається високий рівень об'єктивності. В порівнянні з «Українською правдою», видання «Радіо Свобода» може трохи більше наголошувати на особистісні риси, зокрема,

в репортажах з місця подій, щоб створити більш емоційний матеріал та підкреслити важливість кожної із досліджуваних історій.

Основними темами репортажів на «Радіо Свобода» є війна, політика, міжнародні відносини та права людини. Зазначене медіа часто висвітлює події на сході України, аналізує зовнішню політику України, зокрема, її відносини із Заходом, а також відстежує порушення прав людини. Оскільки «Радіо Свобода» є міжнародним медіа, що звертає увагу на свободу слова та демократичні цінності, а тому вагома частина репортажів також зосереджує увагу на соціальних питаннях, наприклад, боротьбі за права меншин, свободі преси та інші соціальних несправедливостях, що є актуальними в умовах сучасних реалій.

Видання «Українська правда» більше орієнтоване на висвітлення внутрішньополітичних тем, соціальних проблем та економічних питань в Україні. Найбільш поширеними є репортажі про економічну ситуацію в країні, реформи, корупцію, соціальні рухи, а також аналіз політичних подій. Хоча у виданні «Українська правда» також приділяється увага війні та політиці, особливо у вимірі сучасних проблем України, медіа більше зосереджується на політичних скандалах, економічних реформах та громадських ініціативах.

Репортажі у виданнях «Радіо Свобода» та «Українська правда» значно сприяють формуванню громадської думки та просуванню певних цінностей: демократії, прав людини, свободи слова та соціальної справедливості. Журналісти видань використовують потужні наративи, щоб підвищити обізнаність про важливі соціально-політичні питання, привернути увагу до порушень прав людини або проаналізувати політичні процеси. На платформі «Радіо Свобода» особлива увага приділяється темам, пов'язаним з міжнародними правами та свободами, що підсилює відчуття важливості глобальних цінностей. Видання «Українська правда» використовує репортажі для того, щоб підштовхнути аудиторію до критичного осмислення внутрішніх проблем країни, зокрема, у вимірі корупції чи соціальних нерівностей.

Репортажі, розміщені на сайтах видань «Радіо Свобода» та «Українська правда», ефективно взаємодіють з аудиторією, оскільки зазначений жанр має

здатність викликати емоційні та інтелектуальні реакції. З точки зору інтелектуальних реакцій, репортажі можуть стимулювати роздуми щодо важливості конкретних подій, пропонувати нові перспективи або підкріплювати певні ідеї завдяки фактажам та аналізу. Саме тому репортажі можуть бути дуже ефективними у формуванні ставлення до певних питань або до змін у суспільстві, особливо коли журналісти грамотно використовують як емоційний, так і інтелектуальний підхід у формуванні репортажів.

Можна підсумувати, що у результаті аналізу форматів репортажів у медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда» можна зробити кілька важливих висновків. Обидва ресурси застосовують різноманітні формати репортажів, зокрема, новинні та аналітичні, орієнтуються на об'єктивність подачі матеріалів. Видання «Радіо Свобода» зосереджує увагу на мультимедійних елементах, зокрема, відео та аудіо, що дозволяє значно розширити межі традиційних репортажів. «Українська правда», у свою чергу, приділяє увагу детальному викладу фактів і аналізу подій. Безперечно, обидва видання мають чітко визначені стилістичні та тематичні пріоритети, що дозволяє їм ефективно взаємодіяти з аудиторією та формувати громадську думку.

2.3. Роль репортажів у формуванні громадської думки та політичної участі.

Репортажі у сучасних медіа мають вагомим значення у формуванні громадської думки та стимулюванні політичної участі. Завдяки своїй здатності передавати актуальну інформацію та розкривати події в реальному часі, репортажі сприяють усвідомленню громадянами ключових політичних процесів та соціальних питань. Репортажі можуть стати потужним інструментом впливу на політичну мобілізацію та заохочення до активної участі в громадському житті. Дослідження ролі репортажів у цих сферах є важливим для розуміння медіа як одного з основних каналів впливу на політичну свідомість суспільства.

Ми вважаємо, що репортаж є одним із найефективніших жанрів журналістики, що дозволяє оперативно доносити інформацію до аудиторії.

Ключовими рисами репортажу є безпосередня присутність журналіста на місці події, деталізований опис ситуації та залучення коментарів очевидців, що надає матеріалу рис динамічності та дозволяє читачам чи глядачам стати ніби безпосередніми учасниками подій. Зокрема, сьогодні досить актуальною є робота журналіста у епіцентрі військових дій.

Військовий репортаж вирізняється швидкістю, динамічністю та здатністю передати атмосферу подій, створюючи ефект присутності для читача. Активна позиція автора допомагає не лише описати те, що відбувається, а й занурити аудиторію в реалію війни. Для формування об'єктивної та реалістичної картини військовим кореспондентам необхідно ділитися власними враженнями, переживаннями та аналізом ситуації, а також взаємодіяти з учасниками подій.

Структура військових репортажів має бути чіткою та лаконічною, зосередженою на передачі точних і актуальних даних. Матеріал повинен бути написаний простою та зрозумілою мовою, без надмірного використання складної військової термінології. Важливо представити різні точки зору – як військових, так і урядовців та цивільного населення – щоб створити комплексне уявлення про конфлікт. Крім того, репортажі мають надавати історичне підґрунтя для кращого розуміння причин війни.

Журналісти висвітлюють досвід тих, хто безпосередньо бере участь у бойових діях, що сприяє створенню цілісного бачення війни та її наслідків. Репортажі про конфлікт мають зосереджуватися на людському вимірі трагедії, зокрема на кількості постраждалих цивільних. Водночас важливо враховувати обмеження репортажів із зони бойових дій, ризик дезінформації та можливий вплив пропаганди [41, с. 206].

Журналісти, які працюють у небезпечних умовах під час збройних конфліктів, відповідно до I Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що був ухвалений 8 червня 1977 року, визнаються цивільними особами згідно з пунктом 1 статті 50 цього документа. Як цивільні, вони мають право на захист відповідно до Конвенції про захист цивільного населення під час війни. Однак цей статус зберігається лише за умови, що

журналісти не вчиняють дій, які суперечать статусу цивільних осіб, зокрема не беруть участі у бойових діях, не застосовують зброю та не займаються розвідувальною діяльністю [60].

Важливо підкреслити, що оперативність і достовірність – основні принципи якісного репортажу. Завдання журналіста – подати інформацію максимально швидко, водночас перевірити її правдивість. Дотримання журналістських стандартів, зокрема, балансу думок, точності та відокремлення фактів від коментарів, формує довіру аудиторії та впливає на сприйняття новин. Викривлена або неперевірена інформація може призвести до маніпуляцій та дезінформації.

Незалежна журналістика та свобода слова є ключовими ознаками демократичного суспільства. Засоби масової інформації формують порядок денний, виконують функцію контролю за владою та сприяють інформованості громадян щодо важливих подій. Етичні норми журналістики значною мірою базуються на «стандартах ВВС», оскільки цей медіаресурс є взірцем об'єктивності, неупередженості та професіоналізму. Які ж саме стандарти мають на увазі? Інститут масової інформації (ІМІ) виділяє шість головних принципів, яких повинен дотримуватися український журналіст відповідно до Етичного кодексу:

1. Баланс думок і точок зору. Згідно з пунктом 10 Етичного кодексу українського журналіста, у матеріалах мають бути представлені різні позиції, зокрема, точку зору осіб, які стали об'єктом критики. Важливо також залучати незалежних експертів для об'єктивного аналізу ситуації.

2. Оперативність. Відповідно до пункту 1 Кодексу професійної етики журналіста, його головним завданням є забезпечення права громадян на своєчасне отримання інформації.

3. Достовірність і посилення на джерела. Пункт 6 Етичного кодексу наголошує, що журналіст повинен подавати повну та об'єктивну інформацію, спираючись на перевірені джерела. Відповідно до Міжнародної декларації

принципів поведінки журналістів, інформація має ґрунтуватися на фактах, походження яких відоме журналісту.

4. Розмежування фактів і коментарів. Пункт 9 Кодексу встановлює, що факти, припущення та судження мають бути чітко розмежовані, щоб уникнути маніпуляцій.

5. Точність інформації. Журналіст зобов'язаний поширювати лише перевірену інформацію, уникаючи неточностей або спотворень, які можуть завдати шкоди репутації чи гідності особи. Міжнародна декларація принципів журналістики визначає повагу до правди як головний обов'язок представників медіа.

6. Повнота подачі інформації. Пункт 6 Кодексу наголошує, що журналіст має забезпечувати громадськість вичерпними фактами та різними точками зору щодо висвітлюваної теми, спираючись на компетентні джерела [73, с. 85].

Візуалізація подій за допомогою фото та відео відіграє важливу роль у створенні повноцінного репортажу. Описи з місця подій, яскраві деталі, якісні світлини та відеоматеріали допомагають обґрунтувати події та емоційно їх відчутти. Використання мультимедійних елементів підсилює вплив матеріалу, робить його більш привабливим і переконливим для аудиторії.

Візуальний контент створюється шляхом наповнення інформаційного простору візуальними елементами, що сприяє продукуванню та споживанню даних у зоровій формі, що також є процесом обміну інформацією, встановлення зв'язку та комунікації між відправником, каналом передачі та отримувачем на рівні зорового сприйняття. Якщо дати повне визначення, то візуальний контент – це інформаційне наповнення засобів масової комунікації (у нашому випадку веб-ресурсу), представлене за допомогою візуальних засобів: зображень, символів, інфографіки, відео тощо. Такий контент формує окремий комунікаційний канал, який у ХХ столітті отримав назву «візуальні комунікації». Важливо також враховувати роль зорового сприйняття, яке є ключовим чинником у цьому процесі [40, с. 27].

Графічні елементи та фотографії передають інформацію у відповідному контексті, спрямовані на виклик швидкої емоційної реакції та формування певної моделі поведінки під впливом позитивних або негативних емоцій. Друковане видання, як єдина композиційна структура, виконує комунікаційну функцію, забезпечуючи процес спілкування. Для цього воно використовує мову візуальних образів – специфічну знакову систему, що складається з форм і методів візуалізації даних. Завдяки цьому реалізуються інформаційна та естетична функції, підкреслюється стиль видання та досягається необхідний емоційний та естетичний вплив. При цьому не лише текст перетворюється на візуальний образ, а й зображення розглядається як текст, побудований із символів [23, с. 63].

Репортажі відіграють ключову роль у мобілізації суспільства, формують громадську думку та спонукають громадян до активних дій. Висвітлення соціально значущих тем, наприклад, порушення прав людини, економічних криз чи політичних скандалів, може стати каталізатором масових протестів, мітингів або навіть змін у виборчих тенденціях.

Сучасні медіа виступають своєрідним інформаційним відображенням конфліктної реальності, впливаючи на громадську думку та певним чином формуючи поведінку суспільства. Однією з ключових маніпулятивних технологій, що застосовуються засобами масової інформації для створення конфліктних новин, є особливий метод подачі матеріалу, відомий як framing (оформлення). Цей підхід визначає, як саме подається інформація, і формує сприйняття подій у свідомості аудиторії.

Суть концепції framing полягає у специфічній візуальній та змістовій структуризації новинного контенту. Відповідно до різних визначень, цей метод базується на вибіркового представленні інформації через виключення або уточнення окремих деталей. Інформаційне оформлення є центральною організуючою ідеєю, яка визначає контекст події та її основну проблематику, впливає на сприйняття аудиторії через ретельно підбрану подачу матеріалу [20, с. 39].

Розслідувальна журналістика є важливим інструментом викриття корупції та зловживань з боку влади та бізнесу. Журналістські розслідування розкривають приховані схеми незаконного збагачення, зловживання владою та порушення прав громадян, що може призвести до суспільного осуду винних і навіть до їхнього покарання. Розслідувальні матеріали часто стають основою для судових розглядів або змушують чиновників подавати у відставку, що робить медіа потужним механізмом контролю за діями влади.

Успішне журналістське розслідування зазвичай відповідає низці важливих критеріїв. Воно розкриває актуальну й суспільно значущу проблему, що викликає інтерес у широкій аудиторії. Крім подання фактів, таке розслідування пропонує новий аналітичний погляд, що відображає висновки та міркування самого журналіста. Важливо, щоб матеріал допомагав аудиторії зрозуміти причини описаної ситуації та логіку дій її учасників. Також розслідування має включати різні точки зору, надаючи слово всім зацікавленим сторонам. Одним із ключових напрямів є візуалізація та розкриття інформації, яка раніше залишалася недоступною або прихованою від громадськості [19, с. 36].

Журналісти застосовують законні методи, прагнуть досягти справедливості, розкривають корупційні схеми, діяльність нечесних чиновників та інші соціальні несправедливості. Разом з медіаспільнотою у розслідуваннях активно беруть участь громадські активісти. Саме їхнім зусиллям належить заслуга у викритті та доведенні ролі зовнішнього ворога в українських подіях [78, с. 224].

ЗМІ також мають значний вплив на політичні рішення та законодавчі ініціативи. Гострі репортажі, що висвітлюють актуальні проблеми суспільства, можуть спонукати політиків до ухвалення відповідних законів або реформ. Наприклад, широке висвітлення екологічних катастроф або соціальних криз у медіапросторі часто змушує владу реагувати на суспільні запити шляхом розробки нових законопроектів чи ініціатив. Таким чином, журналістика не лише інформує громадськість, а й безпосередньо впливає на процеси прийняття рішень у державі.

Дж. Лалл підкреслює, що важливу роль у формуванні свідомості, яка є складовою політичної культури, відіграють напрямок та повторюваність інформаційних повідомлень, що дозволяє виділяти певні домінуючі ідеї, на які комунікатор привертає увагу громадськості. Завдяки повторенню ці ідеї стають стереотипами у свідомості громадян. Навіть без використання маніпулятивних стратегій, можна свідомо сприяти створенню бажаних інтерпретацій повідомлень. «Надавачі повідомлень «обрамлюють» їх так, щоб заохотити до інтерпретацій, які підтримують їхні інтереси, а не наші. Жанри та формати мас-медіа формують певні очікування. Це «обрамлення» повідомлень і є тим, що ми називаємо пріоритетними інтерпретаціями – тими інтерпретаціями, яких очікують від нас, споживачів повідомлень» [44, с. 67].

Таким чином, медіа формують в політичній свідомості суспільства образи, які згодом стають частиною політичної культури. Частота повтору інформації, на яку вказував Дж. Лалл, а також використання конкретних слів у медійному дискурсі стосовно національних меншин чи громадян інших держав, можуть сприяти формуванню ворожого розмежування між «ми» і «вони» [83, с. 49].

Медіа можуть бути потужним інструментом маніпуляції громадською думкою, зокрема через репортажі, які можуть використовуватися для пропаганди певних ідей чи поглядів. Завдяки специфічному оформленню і зосередженню на окремих фактах, медіа можуть створювати уявлення, яке відповідає інтересам певної групи чи держави, тим самим впливати на сприйняття важливих подій. Репортажі, які подають лише одну сторону історії або маніпулюють фактами, здатні змінювати громадську думку і формувати сприйняття правди, що є небезпечним для демократичних процесів.

Засоби маніпуляцій у медіа охоплюють будь-які інформаційні дії або продукти, спрямовані на вплив на аудиторію. Важливо не те, як саме подається інформація – усно чи через знакову систему, а те, щоб цей вплив мав глибоке підґрунтя. Зазначене підґрунтя може бути сформоване сталими уявленнями про певні явища або ж загальнолюдськими цінностями. Ось кілька основних засобів впливу:

1. Інформування – це поширений метод соціального впливу, який може бути реалізований через надання важливої інформації про різні аспекти реальності або доповнення вже відомих фактів для виконання конкретних завдань. Інколи повідомлення не містять нової інформації, але їхня мета – вплинути на «змістове поле» сприйняття адресатів.

2. Стереотипізація полягає у спрямуванні сприйняття на усталені, схематизовані дії та реакції, що не потребують глибокого аналізу, що дозволяє знизити складність процесу сприйняття, спростити його до автоматизованих та стандартних реакцій.

3. Міфологізація – це давній спосіб регулювання соціальних відносин, який полягає в створенні гармонійної, несуперечливої картини світу. Міфи допомагають формувати позитивні емоційні стани і дозволяють побачити соціально-політичну ситуацію у простому та зрозумілому світлі, вивести сприйняття на вищий рівень цінностей.

4. Іміджування – це процес створення ідеального образу суб'єкта, який може позитивно вплинути на сприйняття масовою аудиторією. При цьому значна увага приділяється психологічному аналізу очікувань аудиторії і цінностей тієї частини населення, на яку спрямований вплив.

5. Зараження – це спосіб впливу, що інтегрує великі маси людей, передаючи емоційний настрій і психічний стан, що має сильний емоційний заряд, що є не свідомим сприйняття зразків поведінки, а передачею емоційного заряду через масові явища.

6. Наслідування – це соціально зумовлений процес, коли індивіди приймають рішення на основі вже здійснених дій інших людей, що дозволяє спростити взаємодію з суспільним середовищем і координувати прийняття певних соціальних норм та правил [49, с. 135].

Проблема фейкових новин і дезінформації стає дедалі більш актуальною в умовах сучасного інформаційного простору. Фальшиві новини можуть поширюватися через різноманітні канали, зокрема, соціальні медіа, і швидко досягати великої аудиторії. Такі новини часто використовуються з метою

маніпуляції суспільною думкою, посилення поляризації, чи навіть впливу на політичні процеси. Фейки можуть бути вигаданими чи частково перебільшеними фактами, що створюють викривлене уявлення про реальність.

Фейк (від англ. fake – підробка) – це неправдива інформація, яка виглядає достовірною завдяки свідченням так званих очевидців або сфальшованим фото та відео матеріалам. Розрізняють кілька видів фейків, зокрема фотофейк, відеофейк і фейкові журналістські матеріали. Фейкова інформація може бути представлена в різних медіа форматах: текстових повідомленнях, рекламі, підроблених фото-, відео- чи аудіоматеріалах, а також через використання ботів і тролів, які активно беруть участь в обговореннях на соціальних мережах або форумах. До фейків також належать різноманітні форми дезінформації, маніпуляцій, пропаганди, пліток, мемів, вірусного контенту, пранків, новинної сатири, генераторів новин і синтезованого медіаконтенту [26, с. 74].

Критичне мислення є важливим інструментом для аналізу репортажів і оцінки достовірності поданої інформації. Навички критичного мислення допомагає аудиторам розпізнавати маніпуляції, оцінювати джерела інформації та перевіряти факти. Вміння ставити під сумнів те, що подається як істина, і аналізувати контекст дозволяє уникати впливу фейкових новин і дезінформації.

Попит на критичне мислення зумовлений характеристиками інформаційного суспільства, яке зазнає швидких змін. Інформація набуває нових функцій, які можна порівняти з роллю землеволодіння в Середньовіччі чи капіталу в Новий час. Інформаційна революція містить значний антропологічний аспект, що передбачає не лише розвиток техніки і технологій, але й удосконалення людини, зокрема її мислення. За прогнозами Р. Пауля, в майбутньому головним капіталом стане не сама інформація, а здатність її ефективно створювати. Таким чином, вміння обробляти інформацію набуватиме все більшої цінності, а навички критичного мислення будуть ключовими для досягнення успіху в інформаційному суспільстві. Сучасний світ вимагає постійного вдосконалення мисленнєвих навичок, що є основною причиною для навчання критичного мислення [80, с. 32].

Отож, репортажі відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, оскільки зазначені матеріали не лише інформують, але й надають оцінку, що впливає на сприйняття подій. Через використання різних маніпулятивних технік, зокрема, framing та вибіркості фактів, медіа здатні формувати уявлення про певні політичні ситуації та учасників. Крім того, репортажі стимулюють політичну участь, підвищують обізнаність громадян про актуальні проблеми, що може призвести до активної участі у політичному процесі. Репортажі також можуть сприяти формуванню або зміні політичних переконань, впливати на рішення виборців під час виборчих кампаній. Однак важливо, щоб репортажі були об'єктивними та достовірними, оскільки фальсифікація фактів або маніпуляції можуть призвести до дезінформації та посилення соціальних конфліктів.

РОЗДІЛ 3

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ РЕПОРТАЖІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ МЕДІАСЕРЕДОВИЩА

3.1. Трансформація жанру репортажу в умовах глобалізації та розвитку технологій.

Трансформація жанру репортажу в умовах глобалізації та розвитку новітніх технологій є одним з ключових напрямів змін у сучасному медіасередовищі. Сучасні технології, зокрема, соціальні мережі, мобільні платформи та штучний інтелект, значно змінюють способи збору, обробки та подачі інформації, що впливає на традиційні форми репортажу. Глобалізація, у свою чергу, сприяє швидкому обміну інформацією, змушує журналістів адаптувати свої методи роботи до нових реалій та вимог аудиторії. Ці фактори в сукупності призводять до появи нових жанрових форм та стилістичних особливостей репортажів, які відповідають сучасним потребам медіапростору.

Глобалізація значно прискорила обмін інформацією, і це безпосередньо вплинуло на жанр репортажу. Завдяки розвитку Інтернету, соціальних мереж та мобільних пристроїв, новини миттєво розповсюджуються, що дозволяє журналістам оперативно висвітлювати події в будь-якій точці світу та створює ефект «живого» репортажу. Глобалізація змінила спосіб, яким журналісти збирають інформацію, надає їм доступ до джерел з усього світу та дозволяє відразу реагувати на міжнародні події.

Глобалізація є процесом, що визначає новий рівень взаємозв'язків і взаємозалежності між країнами, створення наднаціональних організацій та інститутів. Глобалізація розвивається завдяки технологічному прогресу, наприклад, комунікаційним й інформаційним системам, а також комп'ютерній передачі даних. Завдяки економічним факторам виникає тенденція виходу за межі національних кордонів і створення міжнародних об'єднань, що означає транснаціоналізацію економічної та політичної діяльності та спричиняє зміну ролі національних держав, які починають втрачати своє традиційне значення.

Бурхливий економічний розвиток, зумовлений глобалізацією, призводить до розмивання мовних, релігійних та етнічних меж національних держав. Хоча процес зближення різних країн має свої позитивні риси, варто зауважити, що він також є наслідком зниження значущості національних держав, особливо як основи для колективної ідентифікації. Відповідно, деякі країни намагаються відновити свою ізоляцію, створюють «залізні завіси», а також спостерігається феномен регіоналізації інформації, що є спробою захистити себе від впливу глобальних медіагігантів.

У сучасному світі, де медіа мають значний вплив, людська психіка стає менш здатною до вибіркового сприйняття і протидії інформаційним потокам. Люди починають шукати ту інформацію, яка відповідає їхнім переконанням, що полегшує процес маніпуляції з боку політичних сил, котрі нав'язують певні орієнтири. Завдяки миттєвій передачі інформації, час та простір стають менш важливими, а загальноприйняті цінності стають спільними для мільйонів людей. Масова культура, породжена глобалізацією, охоплює різні нації, сприяє єдності в образах поведінки, естетики та міжособистісних відносинах. Політики та зірки шоу-бізнесу набувають міжнародної популярності, а кожна країна повинна враховувати думку своїх сусідів, оскільки це впливає не лише на її міжнародний статус, а й на громадську стабільність всередині держави [14, с. 20].

Міжнародні новини та глобальні події мають вагомий вплив на локальні репортажі. Журналісти все частіше проводять паралелі між світовими кризами та їхнім впливом на місцеві громади, економіки та політику. Наприклад, міжнародні конфлікти, економічні санкції або природні катастрофи в одних країнах можуть безпосередньо впливати на локальні питання в інших. Місцеві репортажі часто використовують міжнародні події як вимір, що допомагає краще зрозуміти ситуацію на місцях. Глобалізація змінила характер репортажів, зробила їх більш інтернаціональними та взаємопов'язаними.

Кінець ХХ – початок ХХІ століття відзначається як період інформаційної епохи, для якої характерні новітні комунікаційні технології та формування глобальної культури. Упродовж більшої частини ХХ століття в культурній

індустрії спостерігалась тенденція до концентрації власності в руках все меншої кількості транснаціональних корпорацій, що призвело до того, що культурні індустрії стали частиною глобальної системи взаємопов'язаних структур. У процесі аналізу інформаційно-аналітичних матеріалів представники впливових ЗМІ зосереджують увагу на важливості толерантності при висвітленні національних питань, що є частиною редакційної політики транснаціональних медіагігантів.

Однією з основних тенденцій у розвитку міжнародної журналістики є зростаючий інтерес світових ЗМІ до економічних і військових тем. В умовах глобалізації економічних процесів зростає попит на економічну інформацію. Світові мас-медіа все частіше приділяють увагу таким питанням, як динаміка світової торгівлі, розвиток міжнародного ринку енергії, інвестицій, макроекономіки на рівні країн, мікроекономічні процеси, приватизація та націоналізація в різних країнах, захист прав споживачів та інші.

Сучасні новинні програми, які пропонують світові телерадіокомпанії, характеризуються спрощеним підходом до подачі інформації, що пов'язано з необхідністю задоволення вимог неоднорідної цільової аудиторії, що вимагає високого рівня професіоналізму від журналістів, які висвітлюють міжнародні події. Також для міжнародної журналістики характерна постійна співпраця з дипломатами, які володіють оперативною міжнародною інформацією та беруть участь у подіях, що часто впливають не лише на зовнішньополітичні процеси, а й на внутрішньополітичну ситуацію в країні [21, с. 4].

В умовах глобалізації репортаж став важливим елементом у глобальному медіапросторі, де журналісти з різних країн можуть працювати над одними й тими ж темами. Глобалізація сприяє створенню міжнародних новинних мереж, що дозволяють швидко висвітлювати події в реальному часі. Репортажі, що охоплюють глобальні проблеми: зміну клімату, пандемії або міжнародну політику, допомагають збудувати глобальну свідомість і створюють уявлення про важливі питання, які виходять за межі національних кордонів.

Зростання популярності інтернету та новітніх технологій передачі інформації спричинило гостру конкуренцію між традиційними та новими медіа. Однак це не означає, що традиційні ЗМІ зникнуть з медіаринку. Навпаки, вони отримали стимул для підвищення якості контенту та адаптації форм подачі інформації до вимог сучасної аудиторії. Наприклад, українські медіа активно використовують інфографіку, що значно полегшує сприйняття інформації та є ефективним маркетинговим інструментом для залучення нових читачів. Відомі українські видання «Кореспондент», «Фокус», «Український тиждень», «Контракти» успішно застосовують візуалізацію даних. Інфографіка також набирає популярності на телебаченні, зокрема на каналах «1+1», «ICTV», «5 канал». Телеканали використовують графіку для доповнення інформаційного змісту ефіру, щоб зробити його більш наочним і доступним для сприйняття. Інфографіка на телебаченні може використовувати ті ж методи візуалізації, що й друковані видання, проте телевізійні можливості набагато ширші, що дозволяє застосовувати додаткові прийоми, зокрема, персонажна анімація, «живі» титри (наприклад, фотографії героїв сюжету з іменами та прізвищами, цитати) та спецефекти.

Трансформаційні процеси в медіа неминуче впливають на аудиторний аспект. Роль інформації для людей зазнала значних змін, і тепер вони сприймають і споживають її зовсім інакше. Інтерактивність нових медіа відкриває для традиційних споживачів ЗМІ величезні можливості для вибору контенту. Однак разом з цим, користувачі онлайн-медіа можуть також виступати редакторами та творцями нових інформаційних продуктів, поєднувати в собі ролі як споживача, так і виробника контенту, інтегрувати різні функції.

Трансформація має кілька значних наслідків і для професійної діяльності журналіста. Головною відмінністю конвергентного журналіста від традиційного медіа-працівника є необхідність уміння визначити оптимальний формат для конкретної новини та створювати матеріал у цьому форматі, що включає вміння проводити інтерв'ю, відбирати факти та дані, обробляти відео-, аудіо- та

фотоматеріали, а також володіти навичками графічного дизайну і писати тексти для різних медіа: газет, радіо, телебачення та інтернету [75, с. 26].

Розвиток мобільних технологій значно змінив спосіб збору та передачі новин. Тепер журналісти можуть оперативно реагувати на події завдяки мобільним телефонам та планшетам, які дозволяють знімати відео, робити фото та надсилати матеріали до редакції в реальному часі. Мобільні додатки для збору новин, зокрема, соціальні мережі, також дають можливість звичайним користувачам стати джерелами інформації, що додатково розширює можливості для оперативного висвітлення подій, часто ще до офіційних репортажів.

Мобільна журналістика в Україні активно розвивалася під час Революції Гідності 2014 року, коли стріми стали основним інструментом фіксації важливих суспільно-політичних подій. Крім того, мобільні технології відкрили нові можливості для розвитку громадянської журналістики. Зокрема, в мережі «Global Voices», яка об'єднує медіа з 167 країн, з'явилося значно більше відеоматеріалів, більшість з яких були зняті за допомогою мобільних пристроїв [17, с. 255].

У період трансформацій у медіа також змінилася жанристика. Для мобільної журналістики характерні нові формати, зокрема, веб-огляд, веб-новина, онлайн-хроніка, онлайн-репортаж (стрім), стрічка заголовків, мультимедійна стаття та моблог – блог, створений за допомогою мобільного або іншого портативного технічного засобу. Моблог ідеально підходить для висвітлення подій, як-от масові політичні акції, вибори, стихійні лиха, війни, концерти на відкритих майданчиках, фестивалі на віддалених локаціях, масштабні святкування тощо. Сучасні мобільні пристрої мають мобільні додатки, що можуть бути корисні для роботи журналістів. Для створення відеопродукту підходить PicPlayPost – мобільний додаток для відеоколажів, що дозволяє додавати музику та публікувати матеріали на Facebook, Vine та Instagram; ThingLink – програма для створення інтерактивних відео та фото. Vine дозволяє створювати короткі інтерактивні відео з ефектом руху, а Bambuser і

Periscope дають змогу здійснювати стрімінг з мобільного телефону в будь-який час і в будь-якому місці за наявності інтернету [74, с. 275].

З розвитком цифрових технологій виникли нові формати репортажів, зокрема, інтерактивні та відеорепортажі. Ці формати дозволяють глядачам не лише спостерігати за подіями, а й активно взаємодіяти з контентом, змінюючи його хід або досліджуючи більше інформації через інтерактивні елементи. Відеорепортажі також стали більш динамічними завдяки новим технічним можливостям, наприклад, використанню дронів для зйомки.

Імерсивна журналістика – це новий термін у комунікаційних науках, який має широкий контекст. Питання імерсивності викликає суперечки не лише серед науковців, а й серед практиків медіа. Завдяки розвитку мультимедійних технологій значно розширилися можливості комплексного передачі інформації та емоцій від події. Формат лонгриду наблизив традиційний текст до імерсивних практик. Використання технологій віртуальної, доповненої та змішаної реальностей у створенні новинного контенту зробило імерсивність не лише бажаною, але й повсякденною практикою взаємодії з аудиторією.

В Україні проекти імерсивної журналістики лише починають здобувати популярність, але вже є певні успіхи у створенні таких матеріалів. Наприклад, студія New Cave Media, яка спеціалізується на зйомці 360-контенту, представила кілька високоякісних імерсивних проектів. Серед них: «Арктика», «Львівський таксист із Макіївки», «Карпатські буддисти: шлях із Донбасу до гір», «Лісова застава», «Туризм, який об'єднує», «Одеський сквот» та інші.

Телеканал 1+1 також став прикладом використання 360-відзнятого відео в українських ЗМІ. На їхньому офіційному сайті є спеціальний розділ «360°», де можна знайти відеопроєкти, наприклад, «Танці з зірками». Переглядаючи ці відео, глядачі можуть повністю зануритись у святкову атмосферу шоу, побачити трансформацію зірок і виконання співаків в прямому ефірі. Імерсивним можна вважати також проект «Голос країни», де у форматі 360 показано події фінального випуску та сцени за кулісами, інтерв'ю тренерів і коментарі учасників. Ще одним прикладом є програма «Світ навиворіт» з Дмитром

Комаровим, яка охоплює подорожі по світу. Наприклад, він показав панораму 360° з гори Фудзі, висота якої 3776 м, а також проект про життя японського мегаполісу у тому ж форматі [42, с. 339].

Використання штучного інтелекту та автоматизованих систем у створенні новин є ще однією важливою зміною, що дозволяє зменшити час на обробку інформації та збільшити її обсяг. AI може автоматично генерувати статті на основі даних, наприклад, спортивних результатів чи фінансових звітів, або навіть допомагати в аналізі великих обсягів текстів і визначенні основних новинних трендів, що дозволяє журналістам зосередитися на аналізі та контекстуалізації подій, підвищує якість та швидкість репортажів.

Штучний інтелект сьогодні активно застосовується в журналістиці для ряду завдань, зокрема для граматичної та стилістичної корекції текстів, автоматичної генерації контенту, створення штучної музики, покращеного пошуку зображень та відео, а також для виявлення фейкових новин і діпфейків за формальними ознаками. Інші сфери використання включають модерацію контенту та динамічне ціноутворення для читачів і рекламодавців.

Основними сферами журналістики, де можна ефективно використовувати роботів-журналістів, є підготовка матеріалів, що потребують обробки великих обсягів або швидкозмінних цифрових даних. Зокрема, це фінансові ринки, спортивні події, прогнози погоди та вибори.

Одним з перших медіа, яке почало застосовувати штучний інтелект, стало агентство Bloomberg. Третина контенту, який публікується через Bloomberg News, використовує IT-технології. Система Cyborg допомагає журналістам швидко готувати тисячі статей, зокрема про фінансові звіти компаній, що публікуються. Система здатна виявити документ і створити новину з основними фактами та цифрами в момент його публікації. На відміну від людей, програма забезпечує максимальну швидкість і точність без помилок. Аналогічні автоматизовані процеси використовуються в Associated Press та Reuters для фінансових новин, а також для підготовки матеріалів про землетруси у Los Angeles Times або політичне фінансування у Guardian. Forbes також

використовує програмне забезпечення для створення чернеток і шаблонів матеріалів [13, с. 108].

Можна зробити висновок, що трансформація жанру репортажу в умовах глобалізації та розвитку технологій призводить до значних змін у способах збору, передачі та споживання інформації. Впровадження мобільних технологій та інтернет-платформ дозволяє журналістам оперативно висвітлювати події в реальному часі, а також залучати аудиторію до інтерактивної взаємодії через стріми та соціальні мережі. Зростання ролі мультимедійного контенту, зокрема, відео та інтерактивних елементів, змінює традиційний формат репортажу. Разом з тим, використання новітніх технологій, наприклад, штучного інтелекту і віртуальної реальності, надає журналістам нові можливості для створення імерсивних журналістських матеріалів.

3.2. Пропозиції щодо використання репортажу в українських інтернет-медіа.

В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій та зростання популярності інтернет-медіа, репортаж стає важливим інструментом для забезпечення оперативного висвітлення подій в Україні. Використання репортажу в онлайн-просторі дозволяє журналістам залучати аудиторію до інтерактивного процесу, надає можливість спостерігати за подіями в реальному часі через відео, стріми та соціальні мережі. Важливим напрямом є також інтеграція мультимедійних елементів, що сприяє кращому сприйняттю інформації та підвищує залучення користувачів. Однак для ефективного використання репортажу в українських інтернет-медіа необхідно враховувати специфіку національної аудиторії та потенційні проблеми, пов'язані з етикою та достовірністю інформації.

Зокрема, мультимедійність і інтерактивність стають важливими елементами сучасного репортажу. Використання відео, фото, графіки, карт і анімацій у репортажах допомагає більш наочно передати інформацію, створює більш динамічне сприйняття подій. Візуальні елементи забезпечують не тільки

емоційну реакцію, але й дозволяють краще орієнтуватися в складних ситуаціях, а також детальніше розкривати сутність подій. Анімації та інфографіка допомагають у представленні складних даних, що робить інформацію більш доступною та зрозумілою для глядачів.

На сучасному етапі кросмедійність є характерною рисою більшості ЗМІ, незважаючи на їхній тип, тематику чи цільову аудиторію. Так, газети, окрім традиційного друкованого видання, мають цифрові онлайн-версії. Новинні та спеціалізовані журнали створюють мобільні додатки для смартфонів і планшетів, щоб максимально використовувати візуальні можливості електронних платформ. Радіостанції розробляють вебверсії, які включають не лише аудіоконтент, а й відео з подій чи зустрічей. Телевізійні канали транслюють основні події в реальному часі через соціальні мережі Facebook, Instagram і X.

Головною особливістю кросмедійного підходу є візуалізація контенту, яка може бути як доповненням до тексту, так і самостійним елементом (наприклад, інфографіка, фото чи відео). Такий візуальний підхід підвищує ефективність комунікації, залучає аудиторію і поглиблює сприйняття інформації. За допомогою наочного зображення складні статистичні дані можуть бути представлені в доступному форматі, що дозволяє користувачеві краще засвоювати інформацію. Динамічна візуалізація надає реципієнтам можливість створити власне уявлення про події і оцінити ситуацію в різних вимірах. У новітній журналістиці, що ґрунтується на принципах кросмедійності, забезпечується швидке поширення інформації, адаптоване до вимог різних соціальних груп і інтересів читачів та підкріплюється тим фактом, що у всьому світі зменшується кількість медіа, що використовують лише один канал поширення [9, с. 104].

Використання мультимедіа в інтернет-журналістиці має як переваги, так і недоліки. Журналісти повинні сприймати мультимедійні елементи як інструмент для збагачення контенту, при цьому не перевантажуючи сайт зайвими компонентами. Важливо дотримуватись принципу Оккама з теорії інформації, який стверджує, що найефективніше є повідомлення мінімальної довжини. При

правильному підході інтерактивні елементи дозволяють створювати матеріал, який поєднує глибину друкованої журналістики з аудіо- та відеоелементами телерепортажу [72, с. 68].

Роль інтернет-платформ у поширенні репортажу також значно зросла завдяки розвитку соціальних мереж, відеохостингів та стрімінгових сервісів. Соціальні мережі дозволяють миттєво ділитися репортажами з глобальною аудиторією, створюючи прямі лінії зв'язку між журналістами та їх глядачами, що забезпечує швидкість поширення новин. Відеохостинги та стрімінгові сервіси, зокрема, YouTube, Facebook Live, Instagram, забезпечують інтерактивну взаємодію – користувачі можуть коментувати, задавати питання та брати участь у дискусії, що значно збагачує інформаційний процес і надає репортажу нові можливості для залучення уваги та комунікації.

Сьогодні робота журналіста зазнала значних змін порівняно з минулим століттям завдяки розвитку інтернету. Отримати інформацію та передати її в редакцію стало набагато простіше, а соціальні мережі стали важливими платформами для поширення матеріалів по всьому світу, залучаючи широку читацьку та глядацьку аудиторію. Інтернет з моменту свого виникнення став потужним джерелом масового обміну інформацією, що знаходиться у відкритому доступі і може бути використано будь-ким. Перебуваючи в Україні, ми можемо миттєво отримати новини з будь-якої частини світу та передати повідомлення редакціям медіа, що знаходяться на іншому континенті й в іншому часовому поясі.

Окрім текстових повідомлень, журналісти тепер можуть доповнювати свої матеріали візуальним контентом, зокрема, графіками, фото, відео та аудіо, що сприяє кращому сприйняттю інформації та створенню ефекту присутності для аудиторії. Соціальні мережі, які спочатку були створені для комунікації та розваг, нині стали важливим джерелом новин, які продукуються мільйонами користувачів по всьому світу. Соціальні мережі також виступають зручним інструментом для розповсюдження медіаконтенту завдяки своїм функціональним можливостям та мультимедійності. З кожним оновленням

соціальні мережі покращують свій функціонал, дозволяють збільшувати хронометраж відео та кількість знаків у публікаціях, що робить соціальні мережі привабливими для журналістів, адже вони сприяють пошуку інформації, налагодженню контактів з публічними особами та надають алгоритми для популяризації створеного контенту [12, с. 37].

Удосконалення сучасних технологій та швидкий розвиток мережевої комунікації й онлайн-платформ змушує традиційні засоби масової інформації адаптуватися до нових вимог часу. ЗМІ дедалі більше набувають характеристик нових медіа, стають більш інтерактивними й гнучкими, переживаючи процеси діджиталізації та конвергенції, що зумовлено швидким розвитком Інтернету та онлайн-платформ, що вимагає постійного моніторингу змін. Враховуючи ці фактори, сучасні блогери та користувачі соціальних мереж та блогосфери стали активними творцями новин та лідерами думок. Однак досі тривають наукові дебати, чи можна вважати громадянську журналістику справжньою журналістикою, а самих блогерів – журналістами нового покоління [4, с. 71].

Актуальною пропозицією для використання репортажу у сучасних медіа є також інтеграція віртуальної реальності. У вимірі стрімкого розвитку цифрових комунікацій поширення медіаконтенту зазнало значних змін, зумовлених новими технологіями та зміною поведінки споживачів. Розповсюдження інформації через медіа стало більш децентралізованим, швидким і доступним [97, с. 4].

Штучний інтелект (ШІ) і віртуальна реальність (VR) є двома ключовими технологіями, які активно впливають на сучасні медіапрактики. ШІ дозволяє оптимізувати різні виробничі процеси та виконувати завдання, що раніше потребували людського інтелекту, зокрема, розпізнавання мови, візуальне сприйняття та прийняття рішень. Віртуальна реальність, у свою чергу, дає змогу користувачам взаємодіяти з тривимірними, комп'ютерно симульованими середовищами. VR створює ефект фізичної присутності завдяки спеціальним гарнітурам, які закривають повне поле зору і занурюють користувачів у

віртуальний простір, де стимули сприймаються так, наче вони реальні [92, с. 248].

Штучний інтелект (ШІ) активно змінює не лише процеси створення контенту, а й способи його поширення в медіапросторі. Завдяки використанню алгоритмів для автоматизації збору та аналізу даних, медіакомпанії здатні краще розуміти й прогнозувати поведінку споживачів, а також адаптувати контент до індивідуальних уподобань аудиторії. У поєднанні з цим, віртуальна реальність (VR) відкриває нові можливості для створення імерсивних досвідів, що можуть зміцнити емоційний зв'язок з аудиторією та розширити межі оповіді. Однак, впровадження ШІ та VR також ставить нові виклики, зокрема питання конфіденційності, етичні дилеми і необхідність регулювання, що включає ризики зловживання даними та посилення «фільтраційних бульбашок», де користувачі взаємодіють лише з контентом, що відповідає їхнім інтересам [93, с. 677].

Використання віртуальної та доповненої реальності в журналістиці та новинах має великий потенціал для привертання уваги аудиторії до історій, перевищуючи ефективність тексту, 2D-ілюстрацій та навіть традиційного відео. Перспективні приклади включають відео з 360-градусним оглядом, що дають можливість зануритися в події. Користувачі вірять, що в майбутньому новини будуть сприйматися не лише через аналіз та моніторинг, а й через пряме переживання подій. Багато з них сподіваються, що віртуальні екрани зможуть замінити кіно та театр вже найближчими роками. Особливість доповненої реальності полягає в тому, що вона дозволяє отримувати додаткову інформацію або віртуальні дії, які сприймаються як реальні завдяки інтеграції в реальне середовище [63, с. 48].

Глобальне поширення віртуальної реальності та формування величезної світової спільноти не означають, що доступ до цих технологій є абсолютно відкритим для всіх. Веб-технології, орієнтовані на монетизацію ресурсів і бажання заробляти, створюють ринок, який нагадує традиційні медіа: платиш за кожну окрему публікацію або за доступ до статті чи блогу на популярних

онлайн-ресурсах. Саме тому, враховуючи потенціал демократизації, без розподілу на бідних і багатих, виникають нові медіа, про які ми поговоримо далі. Пол Левінсон у своїй роботі «Digital McLuhan» на основі концепції МакЛюена зазначає, що онлайн-бізнес використовує модель «глобального села», щоб залучити своїх потенційних клієнтів: «Найбільш радикальний онлайн-бізнес повністю відтворює ідеал віртуальної онлайн-спільноти, де продукти і оплата здійснюються виключно онлайн, через сервіси і ресурси, які повністю складають кіберпростір глобального села» [96, с. 52].

Також перспективним у сучасних реаліях є використання репортажу у формі «стріму». Введення поняття «стрімів» як потокового мультимедіа в Україні змінило підходи до «прямих включень» та мовлення в режимі реального часу. Журналістська робота зі стрімами дозволяє глядачам безпосередньо спостерігати за подіями, що значно підвищує рівень довіри до суспільного телебачення. «Розвиток інформаційного суспільства передбачає доступність інформації для населення, своєчасне та достовірне інформування про події в країні та світі, а також інтеграцію інформаційних технологій у повсякденне життя» [24, с. 107].

Live-Streaming (від англ. live-streaming – відео-трансляція в реальному часі) – це онлайн-трансляція подій, що дозволяє переглядати їх у режимі реального часу через Інтернет. Стрім – це один із найефективніших і найшвидших способів інформувати про події. Стрімери зазвичай використовують телефони або планшети, що дозволяє їм залишатись непоміченими та зберігати мобільність.

В інших країнах стрім став важливим інструментом у боротьбі з плагіатом і незаконним поширенням файлів. Оскільки при використанні Інтернет-відео та веб-трансляцій подій немає необхідності завантажувати файли, а передається лише безперервний потік даних, це ускладнює незаконне збереження і поширення контенту для користувачів [99].

Формат стріму не завжди підходить для всіх телеканалів, оскільки це непідготовлений матеріал із зображенням, яке не завжди відповідає високим

стандартам. Сучасні телеканали використовують відео стрімів лише в тих випадках, коли концепція каналу передбачає прямі ефіри або якщо це попередньо відцензуровані записи, що пов'язано з ризиком нецензурної лексики чи неадекватної поведінки людей. Тому стріми здебільшого є прерогативою блогерів. В Україні є телеканали, які з самого початку використання цієї технології в медіа зробили стрімінг частиною своєї діяльності, зокрема, 112 канал, «Еспресо.TV», «Громадське ТБ», «Спільнобачення», Ukrstream.tv, «Радіо Свобода» та інші. Технологія стрімінгу постійно розвивається, і сьогодні вона доступна навіть для людей, далеких від журналістики. Створення відеоконтенту стало можливим для будь-кого, хто має телефон і доступ до Інтернету, завдяки численним додаткам для онлайн-трансляцій. Коли йдеться про стріми з гарячих точок, провідні телеканали зазвичай обирають своїх кореспондентів, оснащених спеціальним обладнанням та захисним екіпіруванням. Таке оснащення дозволяє стрімерам зберігати мобільність і оперативність, при цьому не жертвувати якістю відео [45, с. 481].

Крім того, журналістам під час формування репортажів варто дотримуватись принципів достовірності та об'єктивності у висвітленні інформації. Журналістика як професія охоплює різні цілі, методи та функції, що інколи можуть призводити до конфліктів з етичними стандартами. Важливо визначити причини цих суперечок: вони виникають через протиріччя між правдою та привабливістю, між приватністю та суспільним інтересом, а також між комерційними інтересами та незалежністю журналіста [62].

Конфлікти вказують на складність і різноманіття сучасної журналістської етики. Їхнє вирішення потребує постійного діалогу, саморегуляції та вдосконалення етичних норм у професії. Професійні організації журналістів, науковці та практики продовжують працювати над розвитком етичних принципів, щоб забезпечити відповідальне та якісне середовище для журналістики.

Нові технології та медіа значно змінили медіапейзаж, що принесло нові виклики для журналістів та медіаорганізацій, а також змінює наповненість ЗМІ.

Сьогодні медіапростір охоплює такі важливі питання, як жорстоке поводження з тваринами, домашнє насильство, екологія, права ЛГБТ+ та багато інших. Етика не тільки ставить запитання «як жити правильно та добре?», але й шукає способи побудови справедливого суспільства. Вона є постійним процесом розвитку, адаптації та вдосконалення норм і принципів поведінки, що відповідають змінам у суспільстві та технологіях [35, с. 50].

Журналістика має на меті розслідувати, знаходити правду та донести її до суспільства, але чи варто перетинати певні межі, що можуть зашкодити психоемоційному чи фізичному стану людей? Це питання не є риторичним, адже є журналісти, які не просто втручаються в особисте життя знаменитостей, а живуть у світі фейкових новин. Кожен фахівець обирає свій шлях, але я сумніваюся, що вибір сенсаційних матеріалів призведе до справжнього професіоналізму.

В Україні існує Кодекс етики українського журналіста, який встановлює стандарти професійної поведінки для журналістів країни. Цей документ розроблений професійними журналістськими організаціями та спрямований на забезпечення етичності та якості журналістської практики. Журналісти в демократичному суспільстві повинні дотримуватися етичних норм і бути свідомими своєї суспільної відповідальності за точність та якість поширюваної інформації [34].

Розглянувши пропозиції щодо використання репортажу у сучасних медіа, можна узагальнити ці рекомендації на рис. 3.2.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теми «Жанрові модифікації репортажу в сучасних медіа» вдалось сформулювати наступні висновки:

1. Висвітлено стан наукової розробки теми жанрових модифікацій репортажу в медіа, що демонструє глибоке дослідження цього питання як в Україні, так і за її межами. Проте деякі напрями, зокрема, визначення ролі жанру репортажу в медіапросторі, залишаються недостатньо висвітленими. Зокрема, важливим є питання впливу репортажів на формування громадської думки та політичну свідомість населення. Тому для більш детального дослідження теми кваліфікаційної роботи необхідно більш детально вивчити функціонування репортажу у вимірі сучасних медіа, що дозволить виявити нові можливості та потенційні модифікації жанру.

2. Розглянуто жанрові модифікації репортажу в медіа, що демонструють еволюцію журналістських практик у вимірі цифрової трансформації, де змінюються як вимоги до контенту, так і технології для його створення. Репортаж, який поєднує документальність з особистим поглядом автора, адаптується до нових умов, визначених технологіями та характеристиками аудиторії. Огляд понять «репортаж», «медіа», «нарратив у медіа» і «документальна журналістика» дає змогу з'ясувати основні риси жанру та його модифікацій у сучасному медіа-середовищі. Важливо підкреслити, що репортаж як жанр продовжує змінюватися в нових форматах, де пріоритетними факторами є інтерактивність і мультимедійність. Тому важливо вивчати репортаж з урахуванням сучасних медійних тенденцій та його ролі у формуванні громадської думки.

3. Проаналізовано наукові підходи щодо вивчення жанрів репортажу в медіа, які показують, що цей жанр має ключове значення для передачі інформації, поєднує емоційність, динамізм і точність. Репортажі не лише інформують, але й звертають увагу на важливі соціальні питання, надають можливість глядачеві або читачеві відчувати себе частиною події. Жанр репортажу

охоплює різні піджанри, наприклад, політичний, спортивний і тревел-репортажі, кожен з яких має свої особливості та цілі. Водночас важливим є використання аналітики в репортажах, що дозволяє не тільки висвітлювати події, а й розкривати їх значення та контекст. Незважаючи на швидкі зміни в медіапросторі, жанр репортажу залишається одним із найпопулярніших і найефективніших інструментів для висвітлення актуальної та достовірної інформації.

4. Охарактеризовано, що медіа «Радіо Свобода» та «Українська правда» мають спільні підходи до висвітлення новин, але їх діяльність зосереджена на різних напрямках інформаційного простору. «Радіо Свобода» орієнтується на створення незалежного контенту для міжнародної аудиторії, активно висвітлює політичні та соціальні події в Україні та за її межами, звертає увагу на питання прав людини та свободи слова. Натомість видання «Українська правда» є важливим інструментом формування громадської думки в Україні, приділяє особливу увагу оперативності новин, аналітиці та публікаціям впливових громадських діячів через блоги. Обидва видання активно співпрацюють з експертами та джерелами, забезпечують високу якість журналістики. Ключовими характеристиками цих медіа є прозорість та прагнення до достовірності публікацій. Таким чином, видання «Радіо Свобода» та «Українська правда» займають важливу позицію на медіаринку та впливають на формування суспільної думки.

5. Аналіз форматів репортажів на медіаресурсах «Радіо Свобода» та «Українська правда» дозволяє зробити кілька важливих висновків. Обидва видання використовують різні формати репортажів, зокрема новинні та аналітичні, при цьому орієнтуються на об'єктивність і точність подачі матеріалів. Видання «Радіо Свобода» зосереджує увагу на мультимедійних елементах, наприклад, відео та аудіо, що дозволяє значно розширити можливості традиційних репортажів. Видання «Українська правда» зосереджується на детальному викладі фактів і аналізі подій. Обидва видання мають чітко визначені

стилістичні та тематичні пріоритети, що дає змогу ефективно взаємодіяти з аудиторією та формувати громадську думку.

6. Визначено, що репортажі займають важливе місце у формуванні громадської думки, оскільки журналістські матеріали цього жанру не тільки надають інформацію, але й критично оцінюють події, що впливає на їх сприйняття. За допомогою різних маніпулятивних прийомів, наприклад, framing та вибіркості фактів, медіа можуть формувати уявлення про політичні ситуації та учасників. Репортажі також сприяють політичній активності, підвищують обізнаність громадян про важливі питання, що може стимулювати участь у політичних процесах. Крім того, репортажі можуть змінювати або формувати політичні переконання, впливати на виборців під час виборчих кампаній. Проте важливо, щоб репортажі були об'єктивними та точними, оскільки маніпуляції або фальсифікація фактів можуть призвести до дезінформації та поглиблення соціальних конфліктів.

7. Окреслено, що трансформація жанру репортажу в умовах глобалізації та розвитку технологій призводить до суттєвих змін у методах збору, передачі та споживання інформації. Завдяки впровадженню мобільних технологій та інтернет-платформ журналісти можуть оперативно висвітлювати події в режимі реального часу та залучати аудиторію до інтерактивного взаємодії через стріми та соціальні мережі. Збільшення значення мультимедійного контенту, наприклад, відео та інтерактивних елементів, змінює традиційні формати репортажів. Крім того, новітні технології, зокрема, штучний інтелект і віртуальна реальність, створюють для журналістів нові можливості для створення імерсивних матеріалів.

8. Підтверджено, що репортаж є ключовим інструментом для висвітлення важливих подій в Україні, оскільки завдяки інтерактивним форматам цей жанр дозволяє залучати аудиторію до безпосередньої участі в подіях. Використання репортажу сприяє зростанню довіри до українських інтернет-ЗМІ завдяки швидкому і достовірному поданню інформації. Впровадження новітніх технологій, зокрема, VR та AR, може значно покращити

ефективність репортажів. Окрім того, репортажі можуть стати важливим засобом боротьби з фейковими новинами в українському медіапросторі.

Перспективи подальших досліджень жанрових модифікацій репортажу в сучасних медіа полягають у вивченні впливу новітніх технологій, зокрема, штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності, на еволюцію цього жанру. Також важливо дослідити адаптацію репортажу до умов соціальних медіа та інтерактивних платформ, що змінює традиційні форми подачі інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович О. Від MAGA до MEGA: Як Трамп надихає європейських правих (відео). *Радіо Свобода*. 30 січня 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/video-zyizd-mega-v-bryusseli/33296978.html>.
2. Азербайджан повідомив Росії про припинення діяльності центру «Русский дом» у Баку – МЗС. *Радіо Свобода*. 6 лютого 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-russkiy-dom-baku/33305707.html>.
3. Акім Галімов: «Стандарти документалістики залежать від совісті і власних меж». *Media Lab*. 12 жовтня 2016. URL: <https://medialab.online/news/akim-galimov-standarty-dokumentalisty-ky-zalezhat-vid-sovisti-i-vlasny-h-mezh/>.
4. Алексеєнко Ю. О. Соціальні медіа й соціальні мережі в процесі конвергенції старих і нових медіа. *Вчені записки ТНУ імені ВІ Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2021. Вип. 32.5. С. 71. URL: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/5_2021/part_2/27.pdf.
5. Бабусі як живий архів: історичний репортаж на практиці. *Читомо*. 15 листопада 2019. URL: <https://chytomo.com/babusi-iak-zhyvyj-arkhiv-istorychnyj-reportazh-na-praktytsi/>.
6. Бадюк О. «Один житель на все село залишився». Як Темирівка на Запоріжжі перетворюється у село-привид. *Радіо Свобода*. 7 лютого 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-temyryivka-selo-pryvid/33306465.html>.
7. Баку скорочує число співробітників російського видання Sputnik в Азербайджані до одного із 40 – ЗМІ. *Радіо Свобода*. 13 лютого 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-baku-sputnik-azerbaijan-rf/33313942.html>.
8. Бикова О. Специфіка роботи репортера в друкованих ЗМІ. *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2013. Вип. 2. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/stkm_2013_2_11.pdf.

9. Валяровська О., Волковинський О. Специфіка репрезентації контенту в кросмедійній журналістиці. *Збірник наукових праць студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. Вип. 16. С. 104–105. URL: <https://kafturyzmu.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/zbirnyk-3.pdf#page=104>.

10. Василенко М. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : монографія. Київ: Вид-во Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2006. 236 с.

11. Василенко М. Історичний репортаж. Розвиток теорії, збагачення емпірики. *Scientific Notes of the Institute of Journalism*. 2021. С. 53–61. URL: http://www.scientific-notes.com/wp-content/uploads/2021/12/nz_79.pdf#page=53.

12. Васьківська О. Сучасний стан та перспективи розвитку соціальних мереж як платформи для журналістської діяльності. *Contemporary International Relations: Topical Highlights of Theory and Practice*. 2023. С. 34–42. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/62225>.

13. Васьківська О.Є. Технології штучного інтелекту в журналістиці сучасності. *Матеріали X конгресу «Авіація в XXI столітті» – «Безпека в авіації та космічні технології»*. Київ: Національний авіаційний університет, 2022. С. 107–111. URL: <https://er.nau.edu.ua/items/2228a88a-87e2-4f64-b8f8-fbe2622eb7a0>.

14. Вербицька Х. І. Світова глобалізація та медіа: синхронізація в національному вимірі. *Держава та регіони*. Серія: Соціальні комунікації. 2017. Вип. 4. С. 18–23. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/drsk_2017_4_5.pdf.

15. Від радіо до конвергентного ЗМІ: досвід «Радіо Свобода». *Інститут масової інформації*. 24 березня 2016. URL: <https://imi.org.ua/articles/vid-radio-do-konvergentnogo-zmi-dosvid-radio-svoboda-i525>.

16. Воронова М. Функції, принципи та форми політичної журналістики. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2013. Вип. 3. С. 300–307. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ZPNDZP_2013_3_26.pdf.
17. Гиріна Т. С. Реконфігурація медіаресурсів у процесі створення мобільної радіожурналістики. *Запоріжжя*, 2017. С. 251–263.
18. Гирба О. Репортаж як один з найвідоміших жанрів преси. *ЗМІ та демократичний розвиток України: збірник матеріалів III Всеукраїнської конференції студентів та молодих дослідників, 20 березня 2018 року*, Львів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 35–39. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/7b41ffed-4620-478e-8342-b32dea90287d/content>.
19. Голуб О.. *Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник*. Київ, 2016. 184 с.
20. Горбачова О. В. *Мова ворожнечі : ксенофобія чи безладність. Правий екстремізм і толерантність : з досвіду України та Німеччини*. Київ : Заповіт, 2008. С. 36–43.
21. Гресько О. *Міжнародна журналістика в контексті глобальних суспільних трансформацій: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук*. Київ, 2004. 20 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2004/04govgst.zip.
22. Григораш Д. *Журналістика в термінах і виразах*. Львів: Вища школа, 1974. 293 с.
23. Гринь О. Візуальний контент як впливовий інструмент формування свідомості аудиторії. *Новітні тенденції в медіагалузі : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (Київ, 16 квітня*

2019 р.). Київ: Інститут журналістики, 2019. С. 62–64. URL: https://journ.knu.ua/nauka1/wp-content/uploads/2019/05/conf_16_04_19.pdf#page=62.

24. Двигон А. Вплив електронних медіа на становлення інформаційного суспільства. *Magisterium*. 2018. С. 106–109. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7553/1/Dvygon.pdf>.

25. Дискусія на платформах Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/forumrules>.

26. Доскіч Л. Фейкові новини як новітній засіб маніпуляції та дезінформації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. Вип. 4. С. 72–77. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1119091>.

27. Європейський тур «Конотопської відьми»: як пройшла вистава у Празі (відео). *Радіо Свобода*. 12 січня 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/33272923.html>.

28. Жихарева Т. Специфіка історичного репортажу: теоретичний аспект. *Мас-медіа України на зламі епох: реалії та перспективи розвитку*. 2018. С. 153–159. URL: https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2735/Info_Mass_Media_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=153.

29. З «Жигулів» пересісти на «Мерседес». Як українці у Великій Британії опановують танки Challenger 2 та вчаться штурмувати. *Українська правда*. 1 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/03/1/7391444/>.

30. Згадати все. 20 знакових текстів «Української правди» за 20 років. *Українська правда*. 16 квітня 2020. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/04/16/7248222/>.

31. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.

32. Іващук А. Варіативність та взаємоперехід інформаційних жанрів у сучасній українській пресі: автореферат дисертації на здобуття наукового

ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій. Київ, 2009. 20 с. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2009/09iaasup.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1.

33. Кириленко О., Ларін Д. Оборона міста вічного вогню очима піхоти. Репортаж з окопів поблизу Авдіївки. *Українська правда*. 20 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/03/20/7394127/>.

34. Кодекс етики. Комісія із журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>.

35. Козлова Д. Етика європейської журналістики та українські реалії. *Сучасний масово-комунікаційний простір: історія, реалії, перспективи* : збірник наукових праць II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців, м. Суми, 25–26 травня 2023 р. / відп. за вип. В. О. Садівничий. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 48–52. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/93078>.

36. Колупаєва О. Специфіка висвітлення спортивного репортажу (за матеріалами сайту Korrespondent.net). *Філологічні науки*. 2017. Вип. 44. С. 357–359. URL: https://www.researchgate.net/profile/Irina-Rudolfovna-Zilenko/publication/349120327_A_Cekmanovskij_i_R_Gul_vtracene_pokolinna_u_gornili_vijni/links/60217e59a6fdcc37a8126cb1/A-Cekmanovskij-i-R-Gul-vtracene-pokolinna-u-gornili-vijni.pdf#page=357.

37. Кравець Р., Мазилюк Н. Ті, що купили «Байрактар». Як насправді працює фонд «Повернись живим». *Українська правда*. 14 листопада 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/11/14/7376196/>.

38. Кричать не Слава Богу, а Слава Україні, – віряни УПЦ про виселення з Лаври. *Українська правда*. 30 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/03/29/7395625/>.

39. Кузубов Д. Дві тисячі вбитих корів, збитки на мільярд та робота на руїнах. Як ферма на Харківщині відновлюється після окупації та знущань росіян.

Українська правда. 3 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/03/3/7391787/>.

40. Кулаковська Х. Візуальний контент інтернет-ЗМІ: термінологічні засади дослідження. *Вісник книжкової палати.* 2012. Вип. 6. С. 26–28. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vkr_2012_6_9.pdf.

41. Купрієнко К. Інструментарій створення воєнного репортажу: традиції та новації під час повномасштабного вторгнення. *Інноваційні проекти для післявоєнного відновлення та розвитку України: зб. доп. Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції, 17 квітня – 20 травня 2023 р. Київ, КНЕУ, 2023. С. 205–207. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Kaf%20UPtaEP%20319/Naukova%20diyalnist/Zbirnyk_dopovidey_90-_stud_nauk_konf.pdf#page=205.*

42. Купрій В., Коваль С. Імерсивна журналістика в медіаполі. *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2019» / XXI Всеукраїнська наукова конференція молодих учених. 2019. С. 338–340. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/3377/>.*

43. Курико В. Шість життів під некерованими бомбами. Як російські літаки атакували житлові квартали Чернігова. *Українська правда.* 2 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/03/2/7391735/>.

44. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід. Київ: К.І.С., 2002. 261 с.

45. Лелюх О. Потенціал стрімінгу в сучасному інформаційному просторі. *The 10th International scientific and practical conference «Topical issues of the development of modern science» (June 4-6, 2020) Publishing House «ACCENT», Sofia, Bulgaria. 2020. С. 479–487. URL: <https://surl.gd/ffkpph>.*

46. Литвиненко Н., Науменко Н. Новинний контент у контексті взаємодії із глядачем. *Теорія та практика мистецької освіти у цивілізаційних викликах*

сьогодення : збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції / ред.-упор. З. Гнатів, Т. Медвідь. Дрогобич : ДДПУ ім. Івана Франка, 2024. С. 273–276. URL: <https://fpom.dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97-2.pdf#page=273>.

47. Лісневська А. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напрямку підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика» / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/157505fc-e378-4c62-8067-7d80b2edd4af/content>.

48. Лукашова С., Ларін Д. Чим займається Червоний Хрест в Україні. Від нейтральності в словах до секретних візитів до полонених. *Українська правда*. 7 грудня 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/12/7/7379598/>.

49. Мартиненко І. О. Сучасні медіа маніпуляції. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2021. Вип. 2.13. С. 133–137. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11257>.

50. Михайлин І.Л. Основи журналістики: підруч. Київ: ЦУЛ, 2002. 280 с.

51. На таксі під прицілом FPV-дронів: у Покровську армія РФ почала полювати на автомобілі?. *Радіо Свобода*. 11 січня 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pokrovsk-armiya-rf-obstrily-fpv-drony/33270948.html>.

52. Нужненко С. Радіація під ударом. До чого призвів удар російського дрона по укриттю ЧАЕС (фоторепортаж). *Радіо Свобода*. 15 лютого 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/photo-chaes-ataka-naslidky/33315268.html>.

53. Ожеван М. Глобальна війна стратегічних нарративів: виклики та ризики для України. *Стратегічні пріоритети*. Серія «Політика». 2016. № 4. С. 30–40.
54. Петрасюк В. Тут кожен має свій бункер. Репортаж із підвалів Лимана і Сіверська. *Українська правда*. 2 березня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/03/2/7391605/>.
55. Печеранський І., Катренко В. Характеристика жанрів тревел-журналістики. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво. 2019. Вип. 2.1. С. 33–41. URL: <http://audiovisual-art.knukim.edu.ua/article/view/170861>.
56. Порожні вулиці, калюжі крові та згадки про гауляйтера-невдачу. Як деокупований Вовчанськ живе під постійними обстрілами. *Українська правда*. 13 квітня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/04/13/7397608/>.
57. Портников В. Давній «інструмент Кремля». Чому Росія заморожує Придністров'я?. *Радіо Свобода*. 4 січня 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/chomu-rosiya-zamorozhuje-prydnistrovya/33263333.html>.
58. Правові аспекти. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/copyright>.
59. Принципи та правила роботи інтернет-видання «Українська правда». URL: <https://www.pravda.com.ua/cdn/cd1/rules/>.
60. Про захист жертв міжнародних збройних конфліктів: додатковий Протокол I до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text.
61. Про Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/about-radiosvoboda>.
62. Професійна етика журналіста. Зasadничі принципи. Європейська медійна спілка. URL: <http://mediaunion.eu/ua/journalism-ethics/>.
63. Радута Т. С. Технології доповненої та віртуальної реальності в DIGITAL-медіа. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 4 (1). С. 46–50. URL:

[http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2018_4\(1\)__14.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2018_4(1)__14.pdf).

64. Рацибарська Ю. «Два роки поспіль не святкувала. Просто – плакала». Свята, які переселенці лишили в зруйнованих домівках. *Радіо Свобода*. 19 грудня 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ty-iaak-shelter-sviata-pereselentsi-naperedodni-rizdva/33243437.html>.

65. Ремовська О. *Говорить Радіо Свобода. Історія української редакції*. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2014. 163 с.

66. Різун В. В. *Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація»*. Київ : Просвіта, 2008. 260 с.

67. Руденко Є. «Трохи хіпстер. Місцями захарашений. Впевнений у собі». Екскурсії воєнним Києвом від Юлії Бевзенко. *Українська правда*. 20 листопада 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/11/20/7376816/>.

68. Руденко Є. Той, що біжить по лезу. Як фотограф Рістенко опинився в окупації, став аеророзвідником і змінив світанки на сутінки. *Українська правда*. 27 листопада 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/11/27/7378004/>.

69. Руденко Є., Ларін Д. Давид Петрович проти Голіафа. Як відроджується зруйнований Мощун за рік після вторгнення РФ. *Українська правда*. 17 лютого 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/02/17/7389711/>.

70. Руденко Є., Мазилюк Н. «Ад пришел к вам». Чи святкуватимуть 9 травня в селі Перемога після російської окупації. *Українська правда*. 9 травня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/05/9/7401249/>.

71. Руденко Є., Мазилюк Н. «Нем тудом». Куди ведуть пропаганда, гроші та політика Орбана на Закарпатті. *Українська правда*. 5 квітня 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2023/04/5/7396464/>.

72. Рябічев В. Л. *Мультимедіа в інтернет-журналістиці. Наукові записки Інституту журналістики*. 2010. Вип. 40. С. 67–70. URL: <http://journ.univ.kiev.ua/csc/wp->

content/uploads/2016/05/%D0%9C%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0-%D0%B2-%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96.pdf.

73. Сиваківський Я. Журналістські стандарти в умовах війни: позиція громадянина чи об'єктивний професіоналізм. *Вісник Львівського університету*. 2019. Вип. 45. С. 84–89. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/download/9988/9995>.

74. Синоруб Г. Мобільні технології та сучасний медіатекст. *Вісник Львівського університету*. Серія Журналістика. 2019. Вип. 46. С. 273–280. URL: <https://surl.li/bkrqqu>.

75. Синоруб Г. Трансформаційні процеси в сучасній медіаіндустрії як шлях до якісної журналістики. *Кросмедіа: контент, технології, перспективи* : колективна моногр. / за заг. ред. д. н. із соц. ком. В. Е. Шевченко; Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. К. : Кафедра мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017. С. 23–32. URL: <https://surl.li/hfdpwq>.

76. Скорик А. Мас-медіа як віддзеркалення соціокультурних трансформацій суспільства. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. Вип. 4. С. 37–41. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=669014>.

77. Слоневська І. Визначення поняття наративу та його характеристик. *Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді: збірник*. 2022. С. 136. URL: <https://surl.li/sbxsif>.

78. Старкова Г. В. Розслідувальна журналістика в Україні та її впливи. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні

комунікації. 2020. Т. 31 (70). №2. С. 222–228. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/32786>.

79. Степаненко З. Невдачі й дезертирство «Анни Київської»: Франція готуватиме другу бригаду?. *Радіо Свобода*. 8 січня 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/nevdachi-dezertyrstvo-anna-kyuivska-frantsiya/33268587.html>.

80. Терно С. Світ критичного мислення: образ та мімікрія. *Історія в сучасній школі*. 2012. Вип. 7-8. С. 27–39. URL: http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Statti_z2012/CTWorld.pdf.

81. Тимошук Я. «Бар'єр – не лише мова, а й інвалідність»: як у Чехії допомагають українським біженкам та їхнім дітям з особливостями розвитку. *Радіо Свобода*. 5 лютого 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ty-iak-amiga-chekhiiia-dity-z-osoblyvostiamy-rozvytku/33304243.html>.

82. «Українська правда» відзначає 20 років. *Детектор. медіа*. 16 квітня 2020. URL: <https://detector.media/community/article/176419/2020-04-16-ukrainska-pravda-vidznachaie-20-rokiv/>.

83. Федорів І. П. Вплив ЗМІ на формування політичної культури. *Наукові записки НаУКМА*. 2011. Т. 121 : Політологічні [Політичні] науки. С. 47–51. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/f6539848-e5d5-48a0-bb50-304f2d050523>.

84. Фейки та наративи. *Truthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/mediagramotnist/fejky-ta-naratyvy/>.

85. Хітрова Т. В. Типологічні особливості періодичної преси Запорізького краю 1904-1920 рр.) : дис. ... канд. наук із соц. ком : 27.00.04 / Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2007. 185 с.

86. Ципердюк І. Досвід переходу української редакції Радіо Свобода від традиційного до конвергентного ЗМІ. *Вісник Львівського університету*. Серія: Журналістика. 2017. Вип. 42. С. 245–251. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I

MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VLNU_Jur_2017_42_34.pdf.

87. Чаплл Е. «Виглядають напруженими». Репортаж про російську базу в Сирії (фотогалерея). *Радіо Свобода*. 18 грудня 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/foto-aviabaza-rf-v-syriyi/33243455.html>.

88. Шевченко С. Війна в Україні: чому Тайвань слідкує за діями Трампа? Ексклюзив Радіо Свобода. *Радіо Свобода*. 18 січня 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/viyna-v-ukrayini-chomu-taiwan-slidkuye-za-diyamy-trampa-ekskliuzyv-radio-svoboda/33279425.html>.

89. Шпачинський І., Воронюк К. Медіафілософія: деякі аспекти філософського осмислення поняття «медіа». *Молодий вчений*. 2020. № 12 (88). С. 251–254. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/59/54>.

90. Що таке медіа. Bazilik Media. URL: <https://bazilik.media/shcho-take-media/>.

91. Щурко О. Роль і значення наративу в сучасних гібридних конфліктах. *S.P.A.C.E.* 2017. № 7. С. 13–16. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bad75a36-894e-4d03-88c5-f1eacac85abd/content>.

92. Bolter J.D., Engberg M., MacIntyre B. Reality media: Augmented and virtual reality. MIT Press, 2021. P. 248.

93. Broussard M. Artificial intelligence and journalism. *Journalism & mass communication quarterly*. 2019. № 96.3. P. 673–695.

94. Chase J. Greatest Underdog Stories in Sports. *Bleacher Report*. Feb 29, 2012. URL: <https://bleacherreport.com/articles/1083473-greatest-underdog-stories-in-sports>.

95. Dziennikarstwo i świat mediów / pod red. Zbigniewa Bauera, Edwarda Chudzińskiego; Studium Dziennikarskie Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 2000. 576 s.

96. Levinson P. New new media. Boston, Mass.: Pearson, 2009. 223 p.

97. Mogensen K. *Spreadable media: Creating Value and meaning in A Networked Culture*, New York: New York University Press. 2013. P. 4.

98. Molyneux J. Why is sport so popular. *Socialist Worker*. June 29, 2002. URL: <https://socialistworker.co.uk/comment/why-is-sport-so-popular/>.

99. What is streaming? | How video streaming works. *CloudFlare*. URL: <https://www.cloudflare.com/ru-ru/learning/video/what-is-streaming/>.